№ 2766
[illegible]თშაბათი,
10 მარტი

ცნობის ფურცელი

№
ხუთშ[illegible]
10 მარტი

[illegible] ღირს: წლიწადში—6 მ., თვეში უდამატებოთ—50 კ. დამატებით—75 კ.; ნომერი—3 კ., დამატებით—5 კ. ფასი განცხადებისა: ჩვეულებრივი სტრიქონი „პეტიტით" პირველ გვერდზე—10 კ., მეოთხეზე—5 კ. ხელის-მოწერა და დასაბეჭდი განცხადებანი მიიღება: „ცნობის ფურც." რედაქციის კონტორაში ვანქის [illegible] ქუჩაზე, № 27. განცხადებანი რუსეთიდან და საზღვარ-გარეთიდან მიიღება ლ. და გ. მეტცლისა და კომ. განცხადებათა კანტორებში მოსკოვსა და პეტერბურგში.

ყოველ-დღიური გამოცემა
1896—1905

ხელ-მოუწერელი წერილები არ დაიბეჭდება.—დასაბეჭდი წერილები რედაქციის სახელობაზე უნდა გამოიგზავნოს.—პირდაპირ მოლაპარაკება რედაქციასთან შეიძლება ყოველ დღე, კვირა-უქმეების გარდა, [illegible]დღის 11—1-ლ საათამდე.—დაუბეჭდავს მცირე წერილებს და კორესპონდენციებს რედაქცია არ ინახავს ხოლო ვრცელი წერილები ინახება ერთის თვის განმავლობაში.

ფოსტის ადრესი: Тифлисъ, въ редакцію „Цнобисъ-Пурцели"-„Моамбе". ტელეფონი № 372.

მელანია მალხაზის ასული ზურმუხტაშვილისა, გიორგი და კონსტანტინე იოსების ძენი ზურმუხტაშვილები, ბარბარე დავითის ასული ზურმუხტატაშვილისა და მარიამ ნიკოლოზის ასული ზურმუხტაშვილისა გულითადის მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთა და ნაცნობთ გარდაცვალებას ხანგრძლივის ავადმყოფობის შემდეგ: პირველი—საყვარელ ქმრისა, მეორენი—მამისა, მესამე და მეოთხე—მამამთილისა

იოსებ ხვთისავარის ძის ზურმუხტაშვილისას

პანაშვიდი ყოველ საღამოს, შვიდ საათზე, გასვენება ხუთშაბათს 10 მარტს, ქვაშვეთის წმ. გიორგის ეკკლესიაში 9½ საათზე. ნიკოლოზის ქუჩა საკუთარი სახლი № 18. დაკრძალვა კუკიის მართლმადიდებელთა სასაფლაოზე. (3—89—3)

სახალხო განათლების სამინისტროს წინადადებით 23 თებერვალს 1905 წ. № 4009-ით ამით ვაცხადებთ, რომ **ქუთაისის შემდეგ სასწავლებლებში:** ვაჟთა გიმნაზიასა, რეალურ სასწავლებელსა, ქალთა წმ. ნინოს სასწავლებელსა და პირველ საქალაქო სასწავლებელში სწავლა განახლდება 15 ამა მარტს. ის მოსწავლენი, რომელნიც ამ დღისათვის არ გამოცხადდებიან, დათხოვნილებად ჩაითვლებიან.

ზემო აღნიშნულის დასამატებლად ამით ეუწყება ყველას, რომ დასახელებულ დროსთვის შეტანილ უნდა იქმნას სწავლის ფული 1905 წლის პირველ ნახევრისა.

გიმნაზიის დირექტორი **ო. ჩებიში.**
რეალურ სასწ. დირექტორი **ვ. ბაბანსკი.**
ქუთ. გუბ. სახალხო სკოლების დირექტორი **პ. ფედოროვსკი.**
წმ. ნინოს სასწავლებლის დირექტორი **ა. სიბირცევი.**
(3—5.—2)

ტფილისის

კერძო სამკურნალო

მკურნალის დ. ა. გედევანიშვილისა
ავადმყოფებს იღებენ ყოველ დღე.

დილით:

მ. ი. ჭიჭინაძე. კბილის 8—9 საათ.
ზ. ზ. მაღლაშვილი. შინაგანი ოთხშაბ. 9—10 საათ. და კვირაობით 9—11 საათ.
ა. ი. ბალარჯიშვილი.—ბავშვებისა. 9½—10½ ს.
ნ. ტ. მულინი.—ყურისა, სასისა და ცხვ. 10—11.
ი. დ. ლამააშძე.—შინაგ. სამშ., ხუთშ., პარასკ. და შაბათობით 11—12.
ზ. ზ. მაჭავეტოვი. შინაგ. და ბავშვ. 12—1.
დ. ა. გედევანიშვილი.—შინაგანი, და ნერვებისა 12—1
ქალი მ. კ. იოსელიანი.—ქალისა და სა[illegible], სამშ., ხუთშ. და შაბათ. 12—1 ს.
ძ. ნ. დიასამიძე.—ვენერიული და კანისა 12½—1½ საათ.
ს. ს. ალექსი-მესხიშვილი.—ხირურგია 1—2.

საღამოს:

ხ. ი. ჯაფაძე.—შინაგ. 6—7 საათამდე.

ოპერაციების გაკეთება შეუძლიათ გარეშე ექიმ-ხირურგებსაც.

ფასი რჩევისა და დარიგებისა 50 კაპ., ავადმყოფებს აქვს ოცი საწოლი. სამკურნალოში ოპერაციები მორიგებით. კრავატები დღეში ფასი 2-დან სამ მანეთამდე. საზოგადო და ნომერი—[illegible] მან.

ადრესი: კუკია, ველიკოკნიაჟესკის ქუჩა, (კუკიის ხიდიდან მეცხრე სახლი) სახლი აბრამოვისა, № 9. მიხეილის ქუჩიდან-კი 34 ნ.
ტელეფონი № 274.

ექიმი
ი. ა. გოკიელოვი
მიიღებს ავადმყოფებს: სიფილისის, ვენერიულის, კანის, შიგნეულის და ნერვების. მიხაილოვის ქ. № 149. [illegible]კ. სახლი. დილის 9—12 საათ. და საღამოს 5—8 საათამდე.

ქ. ბათუმში
ექიმი ა. გ. მაღალაშვილი
მიიღებს შინაგანის და ბავშვების სნეულებით ავადმყოფებს ყოველ დღე დილის 9—10 საათამდის.
ტფილისის და ვლადიკავკავის ქუჩების კუთხეში. კომერციული ბანკის სახლი. (60—403—31)

ექიმი
ა. ნ. დიასამიძე
მიიღებს ავადმყოფებს: სიფილისის, კანის და ვენერიულის ყოველ დღე დილის 9—11-მდე და საღამოს 6—8-მდე, გარდა კვირის საღამოსი. ლორის-მელიქოვის და ბარონის ქუჩების კუთხე, მესხიშვილის სახლი ფოსტის პირდაპირ № 18. (60—28—32)

კბილის ექიმი
ე ი. ბალარჯიშვილი
ებს ავადმყოფებს 10—3 საათამდე და 5—7
ის ქუჩა № 115. გერმანელთა ტაძრის გვე-
(30—17—16)

კბილის ექიმი
ანე პ. ახალშენიშვილი
ა და: ნიკოლოზისა (№ 32) და ხიდის
21) კუთხეში, ავჭალის ქ. დასაწყისში, სახ-
არაშვილისა. ავადმყოფებს იღებს 9—2 და
5—7. კვირა-უქმით 10—1-მდე!.

ბავშვების ექიმი
ა. ი. ბალარჯიშვილი
ვერსიტეტის ბავშვთა სნეულებათა კლინი-
ატორად ნამყოფი იღებს ავადმყოფებს მხო-
5 წ. ასაკამდე ყოველ დღე 11—12 წ.
ს პრ. № 115. ნემცების ეკკლესიის გვერ-
ვ, 729. (30—91—3)

ექიმი
ტერ-გრიგორიანცი
თა, სპეციალისტი გულისა და ბავშვების
ობის, რენტგენის სხივის კაბინეტი. დილის
აათ. და 5—7 სად. მიხეილის პრ. № 154
№ 825. (90—296—51).

ეშუმის
იის თესლი თეთრი ნამდვილი ბაღდადის ჯიშის ფ. პ. ლას,
ირმი, ტფილისის საბრეშუმო სადგუ-
ული და უამისოთაც. იყიდება ტფი-
[illegible] კანტორაში, ბარია-
(5—85—1)

რუსეთ-იაპონიის ომი

დეპეშები

„რუსეთის დეპეშათა სააგენტოსაგან"
8 მარტი.

ვაშინგტონი, 7 მარტი. წინათ ხმები იყო, რომ ამერიკის მთავრობას ძლიერი სურვილი აქვს ხელი შეუწყოს ზავის ჩამოგდებას და კიდეც დიდი ნაბიჯი გადადგა წინ ამ მხრივ ისე, რომ არავითარი დაბრკოლება არ შეხვედრია. ეხლა „სტანდარტ"-ის კორესპონდენტისთვის მიუნდვიათ განაცხადოს, რომ გეის არასოდეს არ უცდია ზავის ჩამოგდებაზე ეზრუნა და არც არავისაგან უარი არ მიუღია.

პარიზი, 8 მარტი. როცა ხმელთა შუა ზღვის ესკადრა იტალიის ნაპირებიდან დაბრუნდება, ესპანიისკენ გაემართება.

რომი, 8 მარტი. „სეკოლო" წინადადებას იძლევა მიჰმართონ იტალიის მთავრობას პეტიციით და სთხოვონ შესთავაზოს მან რუსეთსა და იაპონიას შუამდგომლობა.

ლონდონი, 8 მარტი. იაპონიის მისიამ ცნობა გამოაქვეყნა ტოკიოდან; ეს ცნობა შეეხება იმ აფიცერს, რომელიც იაპონელებმა დაიჭირეს სინმინტინში, რომელსაც, პორტ-არტურის დაცემის შემდეგ, პატიოსანი სიტყვა მიეცა იაპონელთათვის, კვლავ აღარ ვიომებ თქვენს წინააღმდეგო; შინაარსი ამ ცნობისა შემდეგია: „ოფიციოზური „პეტერბურგის სააგენტო" ბოდიშს იმით ხდის იმ აფიცერს, რომ იგი რუსეთში შანხაის გზით ბრუნდებოდა და ამიტომ იძულებული იყო სინმინტინის გზაზე გაევლო, რითაც აიხსნება მისი სინმინტინში მოხვედრაო; ნამდვილად-კი სულ სხვაგვარად იყო საქმე: პორტ-არტურის კაპიტულიაციის შემდეგ რუსების აფიცრებს პატიოსანი სიტყვა ჩამოერთვათ აღარ იბრძოლონ იაპონელთ საზარალოთ და ამასთანავე იაპონიის მთავრობამ გადასწყვიტა, არ გაატარონ რუსის აფიცრები არც ერთი გზით, რომელიც მანჯურიაზე მიდის, რადგანაც ეს ზიანს მოუტანდა საომარ ოპერაციებსო. ეს გადაწყვეტილება იმწამსვე შეატყობინეს რუსის აფიცრებს, რა წამს პატიოსანი სიტყვა ჩამოართვეს მათ. აქედან აშკარაა, რომ რუსის აფიცრის მოსვლა სინმინტინში, რომელიც საომარ ოპერაციების მიდამოებში ძევს, მიცემულ სიტყვის დარღვევას მოასწავებსო".

ნეაპოლი, 8 მარტი. გუშინ ვეზუვიმ ამოხეთქა.

ყაზანი, 7 მარტი. ვერ გამოარკვიეს, ვინ არის ყაზანში დაჭერილი კაცი, რომელსაც ფასიანი ქაღალდები უნახეს. გამოძიება სწარმოებს.

სოფია. ეხლა-ხან პორტამ იჩივლა დიდ სახელმწიფოებთან, აუტანელ მდგომარეობაში არიან მუსულმანები ბულგარეთშიო. ამ საქმის შესახებ ნაჩივარმა განუცხადა სტამბოლელ ელჩებს, რომ ეს ისეთი ტყუილია და ცილის წამებაო, რომ ბულგარეთის მთავრობა მზათაა დასთანხმდეს საერთაშორისო კომისიის დანიშვნას ამ საკითხის გამოსარკვევად იმ პირობით კია, რომ ამავე კომისიამ გამოიკვლიოს, თუ რა მდგომარეობაში არიან ბულგარელები ოსმალეთის 4 ვილაიეტშიო.

ბაქო, 8 მარტი. ფინანსთა მინისტრის წინადადებით გაიმართება რჩევა მრეწველთა, საფაბრიკო ინსპექციისა და სამთო საყურისმგებლო კომისიისა, რათა განიხილონ ბაქოს სამრეწველო რაიონის მუშების მდგომარეობა და მათი მოთხოვნილებანი. თავმჯდომარეობს გუბერნატორი.

მოსკოვი, 8 მარტი. ნოქართა საზოგადოებებს და კომერციულ დაწესებულებებს მოწერილობა მოუვიდათ ფინანსთა მინისტრისაგან, გამოგზავნეთ თქვენი წარმომადგენელნი, რათა მონაწილეობა მიიღონ იმ რჩევაში, რომელიც უქმეებში დასვენების საქმესა და სავაჭრო დაწესებულებებში შრომის მოწესრიგებას შეეხებაო.

ვორონეჟი, 8 მარტი. საგუბერნიო კრებაზე ორი კომისია აირჩიეს: ერთმა წინდაწინ უნდა შეიმუშაოს საჭირო საკანონმდებლო აქტები და აგრეთვე გამონახოს პრაქტიკული ღონისძიებანი, თანახმად მთავრობის 18 თებერვლის აქტისა; მეორე კომისიამ კი უნდა მოინდომოს, გამოიკვლიოს თუ რა ნაკლულევანება აქვს არსებულ საერობო დაწესებულებას და რა გზით შეიძლება მისი გან[illegible]ება.

„პეტერბურგის დეპეშათა სააგენტოსაგან".
8 მარტი

პეტერბურგი. 8 მარტი. თანახმად ჩინეთის აღმოსავლეთის რკინის გზის მმართველის მოხსენებისა, რუსებს, მუკდენიდან უკან დახევისას, დაუტოვებიათ მხოლოდ 24 საბალასტო ფლატფორმა ფუშუნის შტოსი. ეს ფლატფორმები იაპონელთ დარჩათ. დანარჩენი ყველაფერი თავის დროზე გამოუზიდავთ.

პეტერბურგი. ოფიციალური. უმაღლესი ბრძანება სამხედრო უწყებისადმი: საგენერალო შტაბში ჩარიცხული გენ.-ადიუტანტი და ინფანტერიის გენერალი კუროპატკინი დაინიშნა მანჯურიის პირველ არმიის სარდლათ.

ტფილისი, 8 მარტი. ოფიციალური. „ირანი"-ი იუწყება, ყურბან ბაირამის დღესასწაულზე შაჰს უთქვამს, რომ სპარსეთისთვის საჭიროა არმია, რომელიც თანამედროვე მოთხოვნილების შესაფერისი უნდა იყოსო.

კიევი. გუშინ საბჭომ აირჩია კომისია, რომელშიაც ყველა ხმოსნები იღებენ მონაწილეობას; ამ კომისიას დაევალა იშუამდგომლოს სახელმწიფოს მოწესრიგებისა და ხალხის კეთილდღეობისთვის [illegible] შიღებაზე.

ჟურნალ-გაზეთებიდან

რუსის ჯარის დახევა ტელინიდან. ახალი მთავარ-სარდალი გენ. ლინევიჩი იუწყება, რუსის არმია ჩრდილოეთისაკენ დახევას განაგრძობს, 6 მარტს ჯარი შევასვენეთო. რუსეთიდან ახალი ჯარი მიდის მანჯურიაში. გენ. ლინევიჩი იუწყება, ახლად ჩამოსული ჯარი კარგ კილოზეაო. ახალ დეპეშებიდან არა სჩანს, იაპონელები კაიუანიდან ჩრდილოეთისაკენ წასულან. თუ შემდგარან. კაიუანი ტელინიდან დაახლოვებით 40 ვერსტის მანძილზე მდებარეობს, ჩრდილოეთით, რკინის გზის პირად.

ტოკიოში ჰფიქრობენ, რუსები კუანჩენძისთანა და გირინთან გაუწევენ წინააღმდეგობას იაპონიის ჯარსაო. კუანჩენძი ტელინიდან 160 ვერსტზეა, ჩრდილოეთით, რკინის გზის პირად, გირინი კუანჩენძის ჩრდილოეთ-აღმოსავლეთით, 130 ვერსტზე. ტოკიოში ამბობენ, იაპონელები სამ კვირაზე ადრე ვერ მივლენ ხსენებულ ადგილებამდე, რადგან ჯარისათვის სურსათის ზიდვა ძნელი საქმეაო.

სამხედრო მიმომხილველები ჰფიქრობენ, რუსის ჯარი ხარბინამდე დაიხევს და იქ შედგებაო. „რუსკია ვედომოსტი"-ს სამხედრო მიმომხილველი ბ. ს. კ. სწერს: „ტელინიდან უკან დახევა ადვილი საქმე არ გეგონოთ. რუსის არმიას ფეხით სიარული მოუხდება. ტელინიდან ხარბინამდე 442 ვერსტია, ასე რომ თვენახევარზე ადრე რუსის ჯარი ვერ მივა სანატრელ ადგილამდე. სამხრეთ-მანჯურიიდან ჩრდილოეთ-მანჯურიამდე დახევა ბრძოლის ველიდან დახევაზე ნაკლებად ძნელი საქმე როდია. დიდი შრომა და ზრუნვა დასჭირდება, რომ არმია არ აირ-დაიროს და უკან დახევის დროს დიდძალი ხალხი არ დაეკარგოს. მაგრამ რუსის ჯარს მაინც უკან დახევა ურჩევნია იაპონელებთან ბრძოლას. ეს რთული საქმე (უკან დახევა), რასაკვირველია, იმაზე იქნება დამოკიდებული, თუ მარშალი ოიამა რამდენად მხნედ გამოეკიდება რუსის ჯარს. ეხლა მანჯურიაში მალე გაზაფხული დადგება, თოვლი და ყინული დადნება და გზები ატალახდება. მართალია რუსის ჯარს გაუჭირდება მუხლამდე ტალახში უკან დახევა, მაგრამ იაპონელებისათვისაც ადვილი არ იქნება დევნა, მით უმეტეს, რომ იაპონელებს რკინის გზის შეკეთებაც დასჭირდებათო. ვნახოთ რამდენად გამართლდება მიმომხილველის აზრი...

რუსის ჯარის ზარალი და იაპონელების დავლა. რუსეთის მთავარ-შტაბს ჯერ თითქმის არავითარი ცნობა არ გამოუცხადებია, რა ზარალი მოუვიდა რუსის ჯარს მუკდენთან და უკან დახევის დროს და რამდენი ზარბაზანი დარჩათ და სხვ. სამაგიეროდ გაზეთებში ბევრი ცნობა იბეჭდება რუსის ჯარის ზარალზე.

„რეიტერის სააგენტოს" დეპეშით ატყობინებენ: მარშალმა ოიამამ კიდევ დამატებით მოახსენა იაპონიის მთავარ-შტაბს: ხინგჩინში კიდევ ჩავიგდეთ ხელში: 220 ზარბაზანი, 320 ათასი ყუმბარა, 450 რკინის გზის ვაგონი, 10 ფურგონი ტანისამოსით, 6 ათასი შეკვრა ტელეგრაფის მავთული, 11,500 საპიორის ინსტრუმენტი, 1600 ცხენი, 480 ხარი, 42,400 საწყაო პურის ხორბალი, დიდძალი თ[illegible]ა, კარავი, ფურგონი და ტელეფონის აპარატიო. („ო. ნ.").

ლონდონიდან დეპეშით ატყობინებენ ვენურ გაზეთებს: მარშალ ოიამას მოხსენების თანახმად, ყველაზე მეტი ზარალი გენ. კაულბარსის არმიას მოუვიდა, ყველაზე ნაკლები—გენ. ლინევიჩისას. იაპონიის მთავარი შტაბი ჰფიქრობს, რუსებს, დაჭრილებს გარდა, სულ 100—120 ათასი კაცი-ღა დარჩებოდათ და ამ ჯარით გენ. კუროპატკინი ტელინთან ვერ გაუმაგრდება იაპონიის ჯარსაო. იაპონელებმა 70 ათასამდე რუსი დაატყვევესო. („ო. ნ.").

„დეილი ტელეგრაფ"-ის კორესპონდენტი იუწყება: რუსის ჯარის ზარალი 300 ათას კაცამდე ადის; ამათ შორის 100 ათასი ტყვეო.

იაპონური გაზ. „კოკუმინ"-ი, სხვათა შორის, სწერს: სადგურ პუხესთან (მუკდენის ჩრდილოეთით) რუსის ორი დივიზია დაატყვევეს იაპონელებმა. რუსებს 150 ათას კაცამდე მოუკლეს და დაუჭრესო. („ო. ნ.").

„ტაიმს"-ს ატყობინებენ ტოკიოდან: მუკდენთან იაპონელებმა, სხვათა შორის, რუსის გენ. ნახიმოვი დაატყვევესო („ნ.").

„რეიტერის სააგენტო" იუწყება: გენ. ოკუს არმიამ 26 თებერვლამდე 10 ათასი რუსი დაატყვევაო.

„ტაიმს"-ს ატყობინებენ პეტერბურგიდან: ოფიციალური დეპეშები იუწყებიან, რუსის ჯარს [illegible]0-მდე ზარბაზანი და 20 ბაირაღი წაართვეს და [illegible]0 ათას კაცზე მეტი დააკლდაო. რუსის საზოგადოებას არ ატყობინებენ ამ ამბებს. გენ. კუროპატკინის უმთავრესი შეცდომა ის იყო, რომ ფუშუნ-მუკდენის გზაზე ჯარი დააცოტავა. გენ. კუროკი 24 თებერვალს პირველსა და მეოთხე ციმბირის კორპუსებს შუა შეიჭრა, კუზანი აიღო და მუკდენს აღმოსავლეთიდან მოე[illegible]ა. გენ. კუროპატკინი მიჰხვდა თავის შეცდომას და მაშინვე ბძანება გასცა, უკან დაიხიოს ჯარმაო. იაპონელებმა ბატარეები დადგეს გზის აღმოსავლეთითა და დასავლეთით პოზიციებზე და რუსის ჯარს ზარბაზანი დაუშინეს. რუსის არტილერიამ თავისი თავი მსხვერპლად შესწირა არმიას: პოზიციებზე დადგა, იაპონიის არტილერიას პასუხი გასცა და რუსის არმიის ნაშთი დაღუპვისაგან იხსნა. დანარჩენი ჯარი-კი უწეს-რიგოდ გაიქცა მანდარინის გზაზე და მოწინავე რაზმები 30 საათის შემდეგ მივიდნენ ტელინში. იაპონელებს გენ. შტაკელბერგისა და ზარუბაევის კორპუსები აჰრებიდნენ. ეშინიათ, ვაი თუ ეს კორპუსები ან სულ გასწყვიტეს, ან დაატყვევესო. ყველაზე მეტი ზარალი გენ. ცერპიცკისა, ბილდერლინგისა და ტოპორნინის კორპუსებს მოუვიდათ. („ო. ნ.").

„ეკო დე პარი"-სა და „პტი პარიზიენ"-ის პეტერბურგელი კორესპონდენტები იუწყებიან: რუსის მე-16 კორპუსი ტაშჩაოსთან (მუკდენის ჩრდილოეთ-დასავლეთით) თითქმის სულ გასწყვიტეს იაპონელებმა. ლიუკიამპოსთან (მუკდენის დასავლეთით) რუსებს 8 ათასი კაცი მოუკლეს და დაუჭრესო. („ო. ნ.").

„ლოკალ ანცაიგერ"-ის კორესპონდენტი იუწყება: ტელინისაკენ უკან დახევის დროს რუსის მე-71 დივიზია თითქმის მთლად გაანადგურეს იაპონელებმაო. („ნ.").

„რუსკია ვედომოსტი"-ს სამხედრო მიმომხილველი ჰფიქრობს, იქნება იაპონელებმა წრე შემოავლეს რუსის რაზმს, რომელიც სინკინტინში იდგა, მუკდენიდან 125 ვერსტზე აღმოსავლეთითაო.

„სლოვო" იუწყება: პეტერბურგიდან დეპეშით ატყობინებენ უცხოეთის გაზეთებს: გენ. კაულბარსის არმია მეტად დაიქანცა, საჭმელი გამოელია, ყუმბარაც დააკლდა, სულ დამარცხდა და იძულებული იყო, იარაღი დაეყარაო. („ო. ნ.").

„ბერლ. ტაგებლატ"-ს დეპეშით ატყობინებენ პეტერბურგიდან: აქ ძლიერ ეშინიათ, რომ მეორე არმიის უკანა ჯარი, გენ. გერშელმანის კორპუსი, არ მოიმწყვდიონ იაპონელებმაო.

„რუს"-ის კორესპონდენტი 1 მარტს დეპეშით იუწყებოდა გუნჩჟულინიდან: ჩვენი ჯარი ტელინში დგას. იაპონელები დიდის ჯარით მოდიან ჩვენის მარჯვენა ფრთის წინააღმდეგ; იქ ეხლა ბრძოლაა. ლინევიჩის არმიაზე არა ისმის-რა. ორსავე მხარეს მეტისმეტად დიდი ზარალი მოუვიდა (იგულისხმეთ რუსის ჯარი, რადგან კორესპონდენტს იაპონელების ზარალი არ ეცოდინება). უკან დახევის დროს დიდი საწყობები დავწვით. რკინის გზის ლიანდაგი და ვიწრო ლიანდაგიანი რკინის გზები და რკინის გზას შენობები-კი ხელ-უხლებელი დავტოვეთ; რკინის გზის შენობები პატარა ქალაქებს ჰგავდნენ. ყველა ეს იაპონელებს დარჩათ. ჩემი ბარგი შტაბის ქარავანს მიჰქონდა; გზაში იაპონელებმა ქარავანს ზარბაზანი დაუშინეს და ბარგი დამეკარგა. ცხენიც დამიჭირეს სინტხაიზის სადგურთანაო.

გენ. კუროპატკინი. მთავარ-სარდლად ნამყოფი 8 მარტს უმაღლესად მანჯურიის პირველ არმიის უფროსად დაუნიშნავთ.

ფრანგულ გაზეთების კორესპონდენტები იუწყებიან, გენ. კუროპატკინმა თითონ ითხოვა მთავარ-სარდლობიდან გადაყენება, ბედი არა მაქვს, ყველგან ვმარცხდებიო. („რ.").

რუსეთის ახალი არმია „ნ. ფრ. პრესე"-ს დეპეშით ატყობინებენ: რუსეთის მინისტრთა საბჭომ 1 მარტს დაადგინა, ახალი არმია შევადგინოთ 400 ათას კაცისაგან და ამ არმიის მთავარ-სარდლად გენ. გრიპენბერგი დავნიშნოთო.

„ეკო დე პარი"-ს კორესპონდენტი იუწყება: ახალ არმიაში შევლენ მე-14 და მე-15 საარმიო კორპუსები, მე-2 და მე-3 ქვეითა გვარდიის დივიზიები და მე-2 ცხენოსან გვარდიის დივიზია.

იგივე კორესპონდენტი იუწყება: ახალგაზრდა გენერალი ლუი ნაპოლეონ ბონაპარტი მთავარ-სარდლის ადიუტანტად დაინიშნებაო. („ო. ნ.").

მუკდენის ბრძოლა და ჩინეთი. გერმანული გაზ. „ფოსიშე ცაიტუნგ"-ი ამბობს, მუკდენის ბრძოლამ მთელი ქვეყნიერობის პატივისცემა მოუპოვა იაპონიას და დაამტკიცა, რომ იაპონიის ერი ნამდვილად „ამომავალი მზის" ერი ყოფილაო. რაღა თქმა უნდა, რომ ეს ბრძოლა ჩინეთის ხალხზე უფრო დიდ შთაბეჭდილებას მოახდენდა.

„რუს"-ის კორესპონდენტი სწერს: უნდა აღვნიშნოთ, რომ რუსეთის სახელი აღმოსავლეთში ძლიერ დაეცა. ამას ეხლავე ვგრძნობთ. ძალიან სახელოვნადაც რომ გავიმარჯვოთ, მაინც იმ სახელს ვერ მოვიპოვებთ, როგორიც ერთის წლის წინად გვქონდა. ჩინელები ამბობენ, მუკდენის ძაინძიუნმა ნადიმი გამართა იაპონელ გენერლების პატივსაცემლადაო.

ჩინეთი ეხლავე შესდგომია მუკდენის პროვინციის პატრონობას. როგორც დეპეშამ გვაცნობა, ჩინეთის მთავრობამ ჩაორჩენი დანიშნა მანჯურიის მეფის მოადგილედ და ახალი მეფის მოადგილე დაუყოვნებლივ წავიდა მუკდენშიო.

საგლეხო მოძრაობის გამო

თანამედროვე ცხოვრების მოუწყობლობას ორი მხარე აქვს, ფორმალური და მატერიალური. პირველი გამოიხატება იმ ფაქტით, რომ რუსეთის იმპერიის ქვეშევრდომს არ მოეპოვება პიროვნული თავისუფლება და საკანონმდებლო მოქმედების უფლება. მეორე წარმოადგენს აწინდელის კანონების შეუსაბამობას ცხოვრების მოთხოვნილებასა და საჭიროებასთან. ორივე მხარე მოუწყობლობისა ერთს მთლიანს ისტორიულს ფაქტს წარმოადგენს; ჩვეულებრივი ცნობიერება ადამიანისა დაინტერესებული არ არის ყოველს [illegible] კერძო შემთხვევაში გაარკვიოს და გააცალკევოს საქმის ფორმალური და მატერიალური მხარე, პირიქით, [illegible] იმისი თად ჰხედავს ადამ[illegible]ს". („რ."). მარეოპის სახით, და [illegible] მეუჩუანიდან დება სარჩულად ხალხისკრე[illegible]რივა ჩინელ-სასტიკს განურჩევლადაო. აულეს მუკდე-მალინებელს ფაქტს, კიალი ამართავეს ფანრე-წილი ხალხისა მლელ[illegible] ყველგან ტრანსპო-თლით ატყდება თავ დახატული იყო ჩი-ჰლვრის უდანაშაულ რომელნიც ცრთმა-დღევანდელი ჩვენ („რ. ს.").

სწორედ ასეთს საში[illegible]

ყუნებს ჩვენის ქვეყნის **გლეხი**

ბში. ქართლის გლეხ[illegible] [illegible]მამულეების წინააღმდეგურ ურთიერთობის არის თავისი უკმაყოფილ ვიცით, კერძო საწყობილებით მაჰსნ. ჩვეულებრივის და ბის განადგურებულების წარმოდგენით, კანონმდებლობისს ინსტიტუტი ბუნებითი, ხის და მამული სამუდამო ნიადაგია ადა- ისეთს ანორმალურებისა და ამ ინსტიტუტის ლი, რომ ორივე დღევანდელს აზროვნე- ტრონიც, შევიწრ საგნად მიაჩნია. ისტო- საგან სანახევროდ ადგომილის კვლევა-ძიე- მდეგ ბატონისა და ყმის მეცნიერულმა გა- გდებამ ღვთის ანაბარად, ამ კერძო საკუთ- აუცილებლადაც უნდა შეაად საზოგადო- აზრს, [illegible] უპირველესი იმიტომ და გა- ლიერეს[illegible] იზეზი იმის ბედშ[illegible]ს, პირიქით, ბასა არის მემამულე, ბატონყმოურიული ე- როდესაც გაძარცვა მოთმინებიდანი და სწყვეტს, სრულიად ბუნებრივად უ[illegible] ვფიქრობ, რომ გლეხი მებატონის საწი

...მედებას იწყებს. თავად-აზნაურ... აკმაოდ დიდი დრო ჰქონდა იმის შესაგნებლად და გასათვალისწინებლად, თუ რითი უნდა დასრულებულიყო და რას უნ[და] მოელო ბოლო უკულმართობისათვის: თავად-აზნაურობის საკმაო რიცხვი წარმომადგენლებისა იმდენად განათლებულნი და განსწავლულნი იყვნენ, რომ დროზე შეეძლოთ სოციალურ კვანძის გასახსნელად ეზრუნათ რამე და შესაფერი მოქმედებაც თითონვე დაეწყოთ, მაგრამ, როგორც ვიცით, ეს ასე არ მოხდა. ჩვენი თავად-აზნაურობა, იმ შიშით, რომ შეიძლება მთავრობის ნდობა დავკარგოთო, დიდ ხანს იყრუებდა განგებ ყურს და ვერა ჰხედავდა იმ სახალხო ტალღას, რომელიც თანდათან იზრდებოდა და ეხლანდელ უწარე დღეს ამზადებდა. ნაყოფი სათავად-აზნაურო პოლიტიკისა ამ ჟამად ყველას თვალ-წინ გვიდგა და იგი განსაკუთრებულის მხურვალებით და ძლიერებით ამუშავებს ეხლა ჩვენის მემამულეების ტვინს და გონებას.

ყოველ შეგნებულ ქართველს გულით და სულით სწადიან, რომ ჩვენს ქვეყანას ასცდეს ფიზიკური შეტაკება ერთის წოდების ან სოციალურის კლასისა მეორესთან, და იგივე სურვილი აქვს დღეს ჩვენს თავად-აზნაურობას, მაგრამ უბრალო სურვილი და მშვიდობიანობის მოყვარეობა თანამედროვე ისტორიულ პირობებში საქმეს ვერ გააკეთებს. აუცილებლად საჭიროა, მემამულეებმა ღრმად შეხედონ ცხოვრებას, ნათლად გაარკვიონ საგლეხო მღელვარების მიზეზებში ფორმალური და მატერიალური მხარე, დაუყოვნებლივ დააკმაყოფილონ [illegible] მატერიალურად, რამდენადაც კი ეს [illegible] იქნება მათ შორის ნდობისა და [illegible] ჩამოსაგდებად, და შემდეგ გლეხებთან ერთად განაგრძონ მუშაობა ისეთის პირობების შესაქმნელად, რომელნიც შემ[illegible] უზრუნველჰყოფენ კანონმდებლობის მიმდინარეობას ხალხის უმრავლესობის სურვილის და მისწრაფების გზაზე.

გ. რ.

ᲒᲣᲠᲘᲘᲡ ᲐᲛᲑᲔᲑᲘ

„გვპირდებით მთავრობასთან შუამდგომლობას. მაგრამ ძალიან ეჭვში ვართ, რა[დგა]ნ დაპირებული არასოდეს არ შეუსრულ[ები]ათ ჩვენთვის.—ამ სიტყვებით მიმარ[თა] ...ის საზოგადოების კრებამ კრ... მაგრამ ჩვენსას შაინც იტყვით... ან მთავრობ—მოღორებული... [illegible] ჩვენ ცხოვრებაში... ამ სიტყვებით... დღეს [illegible] კრების თვალ-წინ მოათხრეს კრიმ-გირეის თვიანთი უპირველესი გასაჭირი—მიწის უქონლობა, იმ დედა-მიწის სივიწროვე, რომელიც ცხოვრების დღევანდელმა ულმობელმა წყობილებამ მდი[დართ]ა ...ედად და ღარიბთა დედინაცვლად [illegible] მემამულეები მოსავლის ნახევარს [illegible] „საყანულს“ (ღალა). ამას[თა]ნ [illegible] ფელია ქრთამები მოურავებისთვის. [illegible] ამისა ერთი ან ორი დღე თუ [illegible] უფასოდ მემამულის ყანაში, [illegible] არ მოგცემს იჯარით თავის ადგილს. [illegible] გამიჯვნის დროს მემამულეებმა და [illegible] თავა გამოუცხადეს მესაკუთრე-გლე[ხებ]ს: რაც გვაქვს მიწები, ყველა „დასპოულია (საჩივარ გამოცხადებული). ამავე დროს თვით გამმიჯვნელი კომისია, რომელმაც ამ გაჭირვებაში ჩაგვაყენა, ჩვენ ზურგზე იჯდა და გვეძებნიდა. ამ ხუთი წლის წინად გამმიჯვნელი მოხელე ანტონოვი გვეწვია. [illegible] ადგილს ერთ კვირას ანდომ[ებდა] ... ლოთობდა და ქათმ[ს] ...უშრობს

4 ... ადასახადი სისხ... ...ტა“ წინად
4%-ანი სახელმწ. ... ...ც წყარო იყო
4½% შინაგანი სესხი ...
4% გირ. ფურ. სახელმწ. ბაჟმა გაიუქმა
5% 1 შინ. სესხ. მომ. ...შიდან გამოჰქრა-
5% მეორე შინ. სესხ. მ... საცოდავი გრო-
5% გირ. მომ. ფურც. ...
5% ობლ. ტფილ. საკ... გადოებას გადახდა
5½% ობლ. იმავე სა... ამ ფულით შევვე-
5%-ანი ობლ. ბაქოს ს... ბალად გადაგვექ-
5% გირ. ფურც. ტფი... ფერ-ნაკლულობა
4½% გირავ. ფურც. ... ერთი ბუზი სწუ-
6% გირ. ფურ. ქუთ. ... შემდეგ დეპუტატე-
5% გირავნ. ფურც. ... ზე და იმათ მო-
ა. ი. მანთაშევისა ... საერთო იარა

მიმოსვლა რკინისმას მაგრადა აქვს
15 ოქტომბერობასა და სი-
ცრჩილებს გარედ ნაჩვენებად შეიგნო,
ფრჩხილებში—ენს. როგორც
ა) ტფილისი ...ქველი ერთი
აამოს: 1) სწრაფი № ...ლ-ფეროვანია,
ბით) საღამოს 5 ს. 21 წ ...
...ფოსტო № 4 საღამოს 5 გვეჩვენება ხო-
3) სამგზავრო № 6 დილოგადოებებში.
4) საქონლისა და სამგზ. ...ს დასასურათებ-
(11 ს. 22 წ.).
ბათუმს: 1) სა...აა სავსე.
20 წ., (5 ს. 1... ...ახელ ... ...ები ჩვენი
6 ს. 29 წ. (7 ...
ერევანსა ...ენო“, ...ქეთის
...ამის 11 ...აგანმა. ... ...არგად
...მგზ. № 9 ...სკრულია ... ...ისტეს
ბორჯო ...ლედლების ... შორის.
ს. 40 ... ...ედავთ, რომ მლვ... ...ხარ-
...ლობენ ეს უფსკრუ... ...-სხვა
...ლ ლუკმებით ამოავსონ ... ...რის-

ტეს მცნება და თავისი კუჭის მრწამსი შეაერთონ. მაგრამ ქრისტეს მცნება და მღვდლების მრწამსი დღე და ღამესავით განირჩევა ერთმანერთისაგან. მღვდლები იმიტომ არ გვიმხელენ ქრისტეს მცნების ნამდვილ ჭეშმარიტებას, რომ ამ ჭეშმარიტების გამოაშკარავება და ქრისტეს მცნების საფუძველზე აგებული ერთობა, ძმობა და თავისუფლება,—მღვდლების ბატონობის გაქარწყლებას ნიშნავს. როცა ღარიბ კაცს გაუმხელ, რომ ბედნიერება ამ სოფლადაა დასამკვიდრებელი, რომ ქრისტეს მრწამსი ცხოვრების განახლებას მიელტვის და არა იმ სოფლად სცხოვრებას, მაშინ ეს ღარიბი კაცი აშფოთდება, გაუჭირდება სიღარიბის ატანა, ამ საუკუნო, ჭძიმე უღლის გადაგდებას ისურვებს და კაცთა შორის თანასწორობის დამკვიდრებას მოიწადინებს. მერე როგორი უნდა იბატონოს მღვდელმა იქ, სადაც ხალხს თანასწორობის მნიშვნელობა ღრმად ექნება შეგნებული. როგორ უნდა ჩაიგდოს ხელში უმსუქნესი ლუკმები, თუ-კი ხალხი მას ამ ლუკმებს არ მისცემს და პირდაპირ, გაბედულად ეტყვის, რომ ნაშრომი მშრომელის ჯილდოა და არა მუქთა ხორასიო. აი, ამიტომ ყოველნაირ საშუალებას ხმარობენ მღვდლები დაგვიმალონ ხალხს ქრისტიანობის ძირითადი აზრი, ამიტომ გვეუბნებიან ყოველ ფეხის გადადგმაზე, ითმინეთ, დაბლა დახარეთ თავი მძლავრთა წინაშე, დაემორჩილეთ თქვენ ხვედრს, დუმილით, ხმა ამოუღებლად განვლეთ სიღარიბე, დაბეჩავება და სამაგიეროდ სასუფეველში ცხოვრებას ელირსებითო“.

მღვდლების შემდეგ ერკეთის საზოგადოების კრება შეეხო სასწავლებლებს და სწ[ავ]ლის მნიშვნელობას. სწავლა უეჭველი[ა] ...ვლდებულო და უფასო უნდა ... წლამდისო. სწავლ[ა] ... სწარმოებდეს, რუსული ... საგანი უნდა იქნას შემ... ...დეს, საც მე პირველად ... შევიყვანეს,— სთქვა კრების ამ... დეპუტატმა,— სულ პაწია ვიყავი, ... ერთი სიტყვაც არ ვიცოდი. ... თუ არა კლასში, მასწავლებელმა ... ყუფა დამიწყო, „ამ, ამ! ... შემომყვირა. მერე შევიტყე, რომ ... ძაღლის სახელს მასწავლიდა ... კრიმ-გირეიმ ჰკითხა გლეხს, ... ვინმე თქვენ ამხანაგთაგანს რუსული ენის ცოდნა ამ სკოლიდან, თუ არაო. ...ავის ერთი ბეწოც არ გამოგვყოლია, მხოლოდ წმინდანების სახელები მაგრად დაავაზეპირებინეს რუსულად, ამის მეტი-კი არაფერი გამოგვყოლიაო“.

შემდეგ დეპუტატი გადავიდა გურიის საერთო, ...ირ ვარამზე—სიღარიბეზე, მიწის სივიწროვეზე. ჩვენი მიწა „გამყანდა, გამოტვინდა“, სთქვა მან. „ამ მიწის განახლებას სწავლა დასჭირდა, რომელსაც ჩვენ მოკლებულნი ვიყავით. გვეწია შიმშილი და „შიმშილზე უარესი სიტყვა ყურთა არ ესმინებაო“, ამბობს ჩვენებური ანდაზა. მიწა ყველაფერია ჩვენთვის და ამ მიწის განწესრიგებისა და „საყანულის“ შემცირებისათვის მივმართეთ მემამულეებს, რომლებმაც პოლიციასთან ერთად ამას „ბუნტობა“ დაარქვეს და დევნა დაგვიწყეს. ...მაზრის უფროსმა ყრილობა შეჰყარა, ...ვეგონა და ამის შეგვარიგებდა მემამულეებ... ...უნა“ ჩვენ მიერ ნაცვლად მაორახი ...ატებს. რამდენი ჩვენგანი ამორჩეულ დეპ... ...ჭირეს, რამდენი გადაასახლეს, ციხეში დაა... ...გამ ისუქვამს, როგორ გვაწვალეს. —ენ... ...ენმე სოფელი შეგროვდა დაბა ხიდისთავში თავის საქმეზე მოსალაპარაკებლად, დაგვესიეს თოფიანი სტრაჟნიკები და 7 კაცი მოგვიკლეს. ჯვარცმის კანცელარიის აქეთ ხალხი იყო თავმოყრილი აქედან და სხვა ადგილებიდან. თავმოყრილი ისევ თავის საქმის განახილველად; აქაც დაგვესიეს სტრაჟნიკები, დაგვიმიზნეს თოფები და გაგვფანტეს.

დეპუტატებმა შემდეგ ნათლად განუმარტეს კრიმ-გირეის „სალდათობის“ მავნებლობა, იგი უხლუნგავს ადამიანს გონებას, სულს უხუთავს ყაზარმებში ჩვენ ძმებს და სამუდამოდ რყვნის. „როგორც მეძებრები დაგვერშილები, ისე დაგვერშეს ჩვენზე ჩვენი ძმებიო. დღეს ნატანებში ჯარია, ჩვენ ქვეყანას მოსდგომია მტერივით ზარბაზნები. ნეტა რას გვიპირებენ? ისე შეფოთავთ ამის მიზეზით, რომ არავის ... გვაქვს მუშაობაზე გული არ უდევს ... შევეძლია მუშაობა, არ შევეძლია ... გაისმა კრების საერთო ხმა). ჩოხატაურში ... ხალხი გამოყარეს ქოხებიდან და ... დააყენეს. საღამოს 9 საათის შემდეგ ... გამოსვლის ნებას არავის აძლევ... ემტერებიან „ამის სიმწარედ“. ჩვენ ... თუ არიან ... კაცები, ეს სულ ... რობის ...: იმან გამოაყრუა ... ნუ ჩა... ჩვენ საქმეში და ჩვენ ... იწორებ... ამ ... ძმებს.“ გლეხის ... ტურის ... გრგვინავდა. ... გირეიმ ... ... დამშვიდებით ... ფარაკნა. „როგორ შეიძლია დამშვიდ... ლაპარაკი, რ... გული შფოთავს ... უპასუხა გლეხ... ამისა ბუნებ... მომდევნ...

კრებამაც გაიგონოს ჩემი სიტყვები. სალდათად წაყვანილი ჩვენ ძმებს ჩვენვე ვუგზავნით ფულს რუსეთში, რადგან ისინი ვერ იტანენ ვერც იქაურ საჭმელს და ვერც ტანსაცმელს. ვესხულობთ და ისე ვუგზავნით. ვალი დღითი დღე—იზდება. ბევრი ოჯახი აიოხრა ამ ვალმა. მერე რისთვისა ჰყავს მთავრობას ეს ჯარი? ცხადია, იმისთვის, რომ ან ჩვენ დაგვხოცოს, ან იაპონელები დახოცოს. ერთნაირად მტრებად მივაჩნივართ. რა დაგვირჩენია ჩვენ იაპონიაში, რად ვებრძვით ჩვენ იმათ? განა ისინი ჩვენი ძმები არ არიან“?

ასე გულახდილად და აშკარად გამოსთქვა ერკეთის კრებამ თავისი გულის პასუხი. საზოგადო მოთხოვნილებანი ერკეთისა იგივეა, რაც გურიის სხვა საზოგადოებისა, იგივე გონივრულად და მარტივად დასაბუთებული; მიწის ღალის შემცირება და ამ საქმის გაწესრიგება ხალხის მიერ არჩეულ პირთაგან. სახელმწიფო, სანადელო და საეკლესიო გლეხთათვის ადგილ-მამულის მისაკუთრება. მესაკუთრე გლეხთათვის იმ ფულის დაბრუნება, რომელიც იმათ მემამულეებს მისცეს თავდასახსნელად, რადგან მუშის ნაოფლარ მიწის ისევ ამ მუშისაგან შესყიდვა უკანონო იყო. მოსპობა ყველა არა პირდაპირ და სხვა და სხვა გვარ გადასახადებისა და გადასახადის დაწესება მხოლოდ შემოსავალზედ; ვისაც 500 მ. ნაკლები შემოსავალი აქვს, ის უნდა განთავისუფლებულ იქმნას ყოველგვარ გადასახადისაგან; ეკკლესიისა და სახელმწიფოს განცალკევება. მღვდლები იმათ არჩიონ, ვისაც სურს. აგრეთვე სკოლებიც უნდა ჩამოაშორონ მღვდლებს. ... და ბინის ხელ-... ...რების, ...თავისუფლება, ...ებთა გაუქმება; ხალხის ამორჩეულ პირთაგან შემდგარ სასოფლო და სამაზრო თვით-მმართველობის შემოღება (რადგან ის ჩვენ არ გვარგია, ვისაც ადგილობრივი გაჭირვება არ გაეგებაო). გაუქმება პასპორტების, „სიმინდის ფულის“ (продов. кап.), რადგან ეს ფული არ ვიცით ვის ხელში არის და არას დროს არ მოუციათ ჩვენთვის როცა შიმშილით ვიხოცებოდითო. დასჯილდაპატიმრებულ და გადასახლებულ პოლიტიკურ დამნაშავეთა განთავისუფლება და დაბრუნება, რადგან ყველა ესენი უკანონოდ არიან დასჯილნი. დასასრულ ხალხის მიერ არჩეულ პირთაგან დამფუძნებელ კრების მოწვევა.

ი. ნაკაშიძე

ᲝᲤᲘᲪᲘᲐᲚᲣᲠᲘ ᲪᲜᲝᲑᲐ

(„კავკაზი“ № 64)

4 მარტის ღამეს შორაპნის მაზრაში დასწვეს სოფლის სამმართველოები ხარაგაულის, მოხურის, საზანოს, ხრეითის და კვალითისა. 5 მარტსვე დღისით დასწვეს ეკკლესი... ...ფელ კვალითში, ყვირილიდან ...ოი ვერსტის მანძილზე. 5 მ... ...ის ღამეს ზუგდიდის მაზრის სოფელ... ...ქეს პრინცესსა მიურატის მამულში ... ...ებმა, სამასამდე კაცმა, შეიარაღებ... ...ი წინააღმდეგობა გაუწიეს ბოქაულ... და საერობო დარაჯებს, რომელნიც, დარაჯთა აფიცრის ზენჩენკას უფროსობით, გაგზავნილ იქმნენ გლეხთა მოძრაობის მეთაურთა დასაპატიმრებლად. როდესაც რაზმმა ხუთი კაცი დააპატიმრა, ხალხი შემოკრტყა და მოითხოვა დაპატიმრებულთა განთავისუფლება, ხოლო, როდესაც უარი მიიღო, სროლა დაიწყო. თავისს მხრივ დარაჯებმაც სროლა ასტეხეს. სროლის დროს ხალხიდან მოკლულ და დაჭრილ იქნა რამდენიმე კაცი. ნამდვილი რიცხვი მოკლულდაჭრილთა ჯერ გამორკვეული არ არის. იმავე დღეს დასწვეს დიდინეძის სასოფლო კანცელარია. ამასთან შეპყრობილ და დაპატიმრებულ იქმნა რამდენიმე გლეხი.

ᲐᲮᲐᲚᲘ ᲐᲛᲑᲐᲕᲘ

◆ როგორც გავიგეთ, ბ-ნი ს ულთან-კრიმ-გირეი კავკასიის უმაღლესმა მთავრობამ დეპეშით ტფილისში დაიბარა. ბ-ნი სულთან-კრიმ-გირეი გუშინ, 9 მარტს, უკვე ჩამოვიდა ტფილისს.

◆ 8 მარტს სხდომა ჰქონდა ტფილისის გუბერნიის თავად-აზნაურთა კერძო კრების მიერ არჩეულ იმ კომისიას, რომელიც ქართლში უნდა წავიდეს **გლეხთა მოძრაობის გამო.** კომისიას დეპეშა მოუვიდა გორის მაზრის თავად-აზნაურთა წინამძღოლის თავ. ბაგრატიონ-დავითიშვილისაგან, რომ რამდენად გამოირკვა საქმის ვითარება, უნაყოფოდ მიაჩნია კომისიის სოფელ-სოფლად სიარული და კრებებზედ ხალხის გამოკითხვა, რადგან სასურველი პრაქტიკული შედეგი არ მოჰყვებაო. კომისიამ საჭიროდ სცნო ...ადასდოს ჯერ-ჯერობით ქართლში გამგზა...ება და დაადგინა მოუწოდოს ადგილობ...ივ პერიოდულ გამოცემათ და ყველა ..., რომელთაც ნდობა და პატივისცემა ... მოპოვებული ხალხში, დახმარება გაუ... კომისიას.

◆ ...დუშეთის მაზრის მუხრანელ, ძალი..., ...ერიდელ და ...ახლობელ **სოფლის** ...ას ასი... ..., შეშა და ფიჩხი მო... უჭრიათ საუფლისწულო უწყების მამულის ტყეში და ამ უწყების თავისუფალ მიწის ნაჭრებიც, სადაც ეს უწყება ვაზის ჩაყრას აპირებდა, გადაუხნავთ.

◆ სოფელ მჭადიჯვრის (დუშეთის მაზრა) **გლეხობას ყრილობა ჰქონიათ** თავიანთ საჭიროებებზე მოსალაპარაკებლად.

◆ კავკასიის სასოფლო-სამეურნეო საზოგადოების წევრებმა, აგრონომებმა ტიმოფეევმა, დემენტიევმა, სააკოვმა, ტარატინოვმა და ბ-ნმა ვ. რცხილაძემ ამ საზოგადოების საბჭოს განცხადება წარუდგინეს. წევრნი აცხადებენ: კავკასიის სასოფლო-მეურნეობის დაცემისა და დაქვეითების შესახებ საზოგადოებაში ბევრჯელ ყოფილა ლაპარაკი, ბევრჯელ დაუსახელებიათ უფლებრივ და ეკონომიურ ხასიათის მიზეზები, რომელნიც უმთავრესად ხელს უშლიდნენ ჩვენში ხალხის შრომის ამ დარგის წარმატებას. მაგრამ საზოგადოებას არ შეეძლო ყოველივე ეს ნათლად გამოერკვია და საჯაროდ აღეარებინა. ეხლა 18 თებერვალს გამოცემული უმაღლესი რესკრიპტი გვიწოდებს საზოგადო დაწესებულებასა და კერძო პირთაც გამოვსთქვათ ჩვენი აზრი იმ საშუალებათა შესახებ, რომელთა განხორციელებითაც შეიძლება სახელმწიფოს მოწყობა და ხალხ ს კეთილ-დღეობაო. ამის გამო დასახელებული წევრნი სთხოვენ საბჭოს, დაუყოვნებლივ **მოიწვიოს სასოფლო-სამეურნეო საზოგადოების კრება.** წევრნი თხოულობენ, გადათვალიერებულ იქმნას საზოგადოების შუამდგომლობა კრების შემოღების შესახებ. კრებამ უნდა განიხილოს აგრეთვე ... თუ ... პროგრამით უნ... ...ხანონ კავკასიის წარმომადგენელნი ... საკანონმდებლო სახალხო კრე... ...თანხმად 18 თებერვალს გამოცემულ რესკრიპტისა. ეს განცხადება საბჭომ განიხილა 8 მარტს და დაადგინა შეიმუშავოს ამ საკითხების შესახებ მოხსენება. ერთი კვირის შემდეგ საგანგებო კრება მოხდება.

◆ გუშინ, 9 მარტს, ტფილისის მცხოვრებთა დეპუტაციამ **ახალ წელიწადი მიულოცა შეიხ-ულ-ისლამს** და ამასთან დიდი მადლობა გამოუცხადა იმ შრომისათვის, რომელიც გასწია მან სომეხთა და მაჰმადიანთა მოსარიგებლად და მშვიდობიანობის ჩამოსაგდებად. დეპუტაციამ წაიკითხა ადრესი სომხურ, თათრულ და ქართულ ენებზე და მიართვა ძვირფასი ბალიში სომხის ქალებისაგან გაკეთებული. წარმოითქვა რამდენიმე სიტყვა თათრულად, რუსულად და ქართულად და ის აზრი იყო გამოთქმული, რომ დღეს გაზაფხული, ბუნება აყვავებას აპირებს და უნდა ავყვავდეთ ჩვენც, კავკასიის ხალხი და ეს აყვავება შეიძლება მხოლოდ მაშინ, თუ გვექნება ერთობა და ჩვენვე ვპატრონებთ ჩვენს თავსაო.

◆ ტფილისის ქალაქის მოურავი გვთხოვს გამოვაცხადოთ, რომ დამოუკიდებელ მიზეზების გამო, **საბჭოს კრება** დღეს, 10 მარტს მოხდება საბჭოსავე დარბაზში, საღამოს 8 საათზე. გარდა ხმოსნებისა და გამგეობის წევრთა გარეშე პირთათვის თავისუფალი ადგილი იქნება 500. კრებაზე ბილეთებით შეიძლება შესვლა. ბილეთების გაცემა საბჭოს დარბაზის კარებთან დაიწყება საღამოს 7 საათზე.

◆ მიწათ-მოქმედების და სახელმწიფო ქონებათა მინისტრის რწმუნებული კავკასიაში **გადმოსახლებულ რუსთათვის** მიწის ნაჭრების საბოლოოდ მისაზომად, მიჯნების ჩასაყრელად და კარმიდამოს მოსაზომად ჰოტორ-ნუკრიანში, სიღნაღის მაზრისა და ორხევში, ტფილისის მაზრისა, ჰგზავნის ტოპოგრაფ ქილაშვილს. მინისტრის რწმუნებულმა გუშინ სთხოვა გუბერნატორს დაეხმარეთ, რომ ამ არეულ დროს ადგილობრივ ადმინისტრაციამ შეეწეოდა ალმოუჩინოს ტოპოგრაფ ქილაშვილსაო.

◆ ეს მესამე დღეა **სწავლა შეწყვეტილია** ტფილისის ვაჟთა მეორე და მესამე გიმნაზიებსა და რეალურ სასწავლებელში.

◆ გუშინ, 9 მარტს, ტფილისის რკინის გზის **სასწავლებლის მოწაფეები** გამოვიდნენ სასწავლებლის შენობიდან ეზოში და სკოლის ფანჯრებს ქვები დაუშინეს. რამდენიმე შუშა ჩაამტვრიეს. როდესაც პოლიცია მოვიდა, მოსწავლენი დაიმალნენ.

◆ **ფოთი.** 6 მარტს, საქალაქო სასწავლებლის საბჭოს მიერ დაბარებულნი იყვნენ მოსწავლეების მშობლები, რომ შეეტყობინებიათ სასწავლებლის მთავრობის აზრი, მოსწავლეთა მოთხოვნილების დაკმაყოფილების შესახებ, გამოუცხადეს, რომ მოსწავლეთა მოთხოვნილებანი უკანონოა. სწავლა შესწყდა აგრეთვე ქალთა პროგიმნაზიაში.

◆ 8 მარტს პეტერბურგს გაემგზავრა ტფილისიდან **გურია-სამეგრელოს ეპისკოპოსი** დიმიტრი.

◆ მკითხველებს ეხსომებათ, რომ **ადმინისტრაციამ არ დაამტკიცა** ბათუმის ქალაქის საბჭოს მიერ გამგეობის წევრად არჩეული გრ. ვოლსკი. გამგეობის წ... ხელახალი არჩევანი დანიშნულ... ...ტისტვის.

◆ ჩვენმა მკითხველებმა ... ...ციან, რომ **მუშათა გაფიცვის გა...** ... გაჭირ... და ამიერ-კავკასიაში საქონლის მოტ... ფოთსა და ბათუმში, მაგ... ... სავაჭრო სქონელია, რომ ... 2000 ვაგონი მოუნდება. ამ გარემოებას ... ლიან დაუფიქრებია ტფილისელი ვაჭრ[ები] ამ ვაჭრებს უთხოვნიათ თავიანთ მამასახლ[ი]სისთვის შუამდგომლობა აღძრას, რომ ამ საქმეს ეშველოს რამე. თავის მხრივ მამასახლისს ტფ. ქალაქის მოურავისთვის მიუმართავს.

◆ უსახელო საზოგადოება დათანხმებულა **ტრამვაის სოლოლაკის შტოს** გაყვანას. ეს შტო გაივლის სოლოლაკს, ლაბორატორიისა და მამა-დავითის ქუჩებზე და მივა ფუნიკულერის ძირითა სარულამდე. აქედან დაეშვება მეჟევისა და ჭავჭავაძის ქუჩებზე.

◆ ოფიციალურად **ფუნიკულერის ვაგონების მიმოსვლა** დაიწყება 20 ამა მარტს.

◆ ჯულფის ახალ გზაზე ძალიან ფაცაფუცი და მუშაობაა **ხოლერის მოლოდინში.** ამ დღეებში იქ წავა ამავე გზის უფროსი ექიმი და სასანიტარო ექიმებთან ერთად დაათვალიერებს ამ ლიანდაგს. 20 მარტში პეტერბურგიდან მოელიან სამინისტროს სამკურნალო ნაწილის ინსპექტორს, რომელმაც უნდა დაათვალიეროს ეს გზა და გაიგოს, მიღებულია თუ არა ყველა სასანიტარო ზომები ხოლერის დასახვედრად.

◆ 26 თებერვალს **ბათუმში მო...** ...ლავთ უბნის ზედამხედველი ... ... რუქსუში ... სოფლის ... უფროსი ... ... მარტს ბათუმში ... ...ლი ფანჯრიდან გადამხტარა და ჯარისთვის დაუძახნია. ერთი თავდამსხმელი მოუკლავთ, მეორე დაუჭერიათ („ჩ. ვ.“).

◆ **კავკასიის სამთო ოლქის უფროსად,** როგორც „კავ.“-ს ატყობინებენ, დაინიშნა ბურიაკინი.

◆ ოფიციალურის ცნობებით, 1904 წელს **ტფილისის გუბერნიიდან სალდათად წაუყვანიათ** სულ 3,401 კაცი. აქედან ქართველი ყოფილა 1,656, სომეხი—946, დანარჩენნი სხვა ეროვნებისა.

◆ მოსკოვის საიმპერატორო სატეხნიკო სასწავლებლის მთავრობა ატყობინებს ტფ. ქალაქის გამგეობას, რომ სასწავლებელი უკვე დაიხურა მომავალ სამოსწავლო წლის დამდეგამდე. რადგან სტუდენტები ქონებრივად შევიწროებულნი არიან, კომიტეტი სთხოვს გამგეობას ქალაქის თვით-მმართველობის დაწესებულებებში რამე ადგილები მისცეს სტუდენტებს.

◆ ტფილისის გუბერნატორის ნებართვით ქნრის ა. ბახტას განუზრახავს ცნო...ის წიგნის გამოცემა „ვეს ტიფლის“ სახელწოდებით.

◆ ტფილისის ქალაქის სახელოსნო სასწავლებლის მოსწავლეებმაც განაცხადეს უკმაყოფილება და შესწყვიტეს სწავლა.

◆ შავი-ქვის მრეწველთა საბჭოს მოსამსახურეებს მოთხოვნილებანი წარუდგენიათ საბჭოსათვის თავიანთ მდგომარეობის გაუმჯობესების შესახებ.

◆ რედაქციამ მიიღო ახალი წიგნი „ტურფა ბაღი და სხვა სასიმღერო ლექსები“, გალუსტ შიხიაშვილისა, ფასი ერთი შაური.

◆ სოფ. ხიდისთავში სტეფანე ზოიევის ბაღს ცეცხლი წაუკიდეს ვიღაც უცნობმა პირებმა. დაიწვა ვაზები და მთელი ღობე.

◆ სოფ. პატარა გორიჯვარში პეტრე ტეტუაშვილმა და გუცა მურადაშვილმა ჩხუბის დროს სასიკვდილოდ დასჭრეს თავში სანდრო და შაქრო გორჯაშვილები.

◆ სად. ქობულეთი. 8 მარტს, საღამოს ექვს საათზედ, მე-69 ვერსტზე რკინის გზის საცხოვრებელ კაზარმაში ვიღაცა ბოროტ-გამზრახველთ ტყვიით მოჰკლეს რკინის გზის ლიანდაგის ოსტატი ჩინჩალაძე. დამნაშავე მიმალა.

◆ სად. არაქსი. 8 მარტს, ღამე, მე-98 ვერსტზე ვიღაც ბოროტ-გამზრახველმა მოჰკლა რკინის გზის ლიანდაგის დარაჯი მიკირტიჩ აბრამიანცი.

◆ ახალციხიდან გვატყობინებენ, რომ 5 მარტს აბასთუმნის შოსეზე ვიღაც უცნობ პირებს მოუკლავთ სოფელ ვარხანის მცხოვრები ეიდარ დურსან-ოღლი.

ᲞᲐᲢᲐᲠᲐ ᲤᲔᲚᲔᲢᲝᲜᲘ

ქართლელი გლეხი

თავ-ქუდ მოგლეჯილი გარბიან სოფლებიდან ქართლის თავადნი და აზნაურნი, იკრიბებიან ტფილისში, თათბირობენ, შველას თხოულობენ.

რა მოხდა, რამააშფოთა ჩვენი მიწანავე წოდება?

ქართლელი გლეხი, უკანასკნელ დღემდე გაჩუმებული და მოთმინებით ამტანი თავის უტანელ მდგომარეობისა, დღეს ხმას იღებს, უკმაყოფილებას აცხადებს, ადამიანურ არსებობისთვის საჭირო პირობებს თხოულობს.

ნუ თუ ეს აშფოთებს და აღელვებს ჩვ[ენს] თავად-აზნაურობას?.

გადაწვას, ამოჟლეტას გვემუქრებიანო, ...კივიან შიშისაგან თავად-აზნაურნი. ... სჯეროდა და ეხლაც სჯერა ქართლელ[ს] მამულდეთ ეს ჩივილი და აი რატომ.

ქართველი გლეხი ყველგან ... ქონებრივად, ყველგან დაჩაგრულია, ყველგან უსწავლელია და განუვ[ითარებელი], მაგრამ ქართლელ გლეხისთანა ... დაბეჩავებული და უიღბლო არსებ[ა] ... დის ბევრ სოფელში დღევანდელ... ბატონობაა: მემამულეს გლეხის ... არა აქვს, თორემ სხვა ყველაფე...

ხი დღემდე გაბგრძელია მრავალ, ყოვლად ...ნონო გადასახადით.

...ა თუ ასე დაჩაგრული, თითქმის პირუტყვეული ადამიანი მოთმინებას დაჰკარგ..., მოსალოდნელია ყოველი უკიდურეს... სწავლ, ქუდებ თავად-აზნაურობასათ. ...აკობდნენ საზოგადოებაში და ეს მართალს ...ლა.

...მდვილად კი ეს ხმები სიმართლეს მოკლე...ას! ქართველი გლეხი დღესაც ლმობიერია ...ამოთმინებას გზას არ ასცდომია. მთელ ქართ...ს სულ ორი თუ სამი შემთხვევა იყო ძალმომრეობისა (ცეცხლის წაკიდება, ტყის გაჩეხა), ...ც ისეთ მემამულეების წინააღმდეგ, რომელ...ნც ქართლურ წრესაც კი გადააჭარბეს გლეხის ...ჩაგვრატაციაში. მოძრაობას თითქმის ყველგან ...დობიანი ხასიათი აქვს, ყველგან მოწინავე...ა გლეხობა საქმე არ გაამწვავოს, თუ ზოგ...ეურ წოდებრივობით, ზოგმა პროვოკა...ობით მოთმინებიდან არ გამოიყვანა ხალხი.

...ომ მეტად გაზვიადებულია ქალაქში გავრცე...ული ხმები, ეს იქიდანაც სჩანს, რომ დიდ...ი თავად-აზნაურობა სოფლად ზის, მშვი...დიან ცხოვრებას ატარებს და არაფრის შიში ...აქვს. მართალია, ზოგი მემამულის სახლი ...ს სიმაგრეს წარმოადგენს, თოფ-ზარბაზნე...ით შეიარაღებულს, მაგრამ ასეთი მემამულენი ...ანი არიან და სწორეთ იმათ ეკუთვნიან, ...მელთაც წრეს გადასცილდეს. დანარჩენები-კი, ...გორც წინად, ახლაც გულდამშვიდებით არიან ...ილი ცოდვა არ მიუძღვით და პატარასთვის ...მობიერი გლეხი შურს არ იძიებს. არის ...ი სოფელი, სადაც თავადიცა და აზნაურიც ...წრფელ მონაწილეობას იღებს დაწყებულ ...რაობაში, ზოგან ხელმძღვანელობს კიდეც: ...ნათ არსებულ პირობების მთელი უსინდისო...ბას, მიმხვდარან თავიანთ დანაშაულს და მხარში ...მდგომიან აქამდე დაჩაგრულსა და დაბეჩავე...ლ გლეხს იმ ძველის დანაშაულის გამოსას...ლდათ.

...ველას ვერ მოვსთხოვთ ასეთ თავადებსა და ...უთარ ინტერესების უარყოფას, მაგრამ ის-კი ...ლას მოვთხოვება, რომ საქმე არ გაამწვა...ნ და რაიმე დაკმაყოფილონ გლეხების ...ამდური მოთხოვნანი: დღეს შეუძლებელია, ...მ გლეხობა ძველ, თითქმის პირუტყვულ ...მდგომარეობაში დარჩეს და ვინც ამის მოსურ..., იგი, რასაკვირველია, შებრალებას ვერც ...თ მხრიდან ვერ დაინახავს.

W

პრესსა

გურიის ამბებმა სატახტო ქალაქის გაზე...ების ყურადღებაც მიიქციეს. „ნოვოსტი"-ს ...54 ნომერში დიდი წერილია დაბეჭდილი ...რულ გლეხთ მოძრაობის და მოთხოვნი...ების შესახებ. თავში ავტორი აღნიშნავს, ...მ გურია ერთი უკულტურესი კუთხეა ...ა თუ კავკასიაში, არამედ მთელ რუსეთ...ცაო.

რამდენად კულტურულია გურია და იქაური მცხოვრებნი, რამდენად გაფაციცებით ადევნებენ თვალყურს მსოფლიო ამბებს, სხვათა შორის, სჩანს იქიდან, რომ გაზეთები მეტად გავრცელებულია გლეხთა შორის. აქვე უნდა შევნიშნოთ, რომ ქართული გაზეთები ყოველად ფაქიზი, ლიტერატურული და პროგრესიული ორგანოებია. ამ გაზეთებს საოცრად დიდი გავლენა აქვთ. უფრო მეტად ხელი შეუწყო გაზეთების გავრცელებას იაპონიის ომმა. ხალხმა მშვენიერად იცის ომის ამბები. გურულმა გლეხებმა იციან ყველა გენერლების სახელები და რუკების შემწეობით მშვენივრად იგებენ დეპეშების შინაარსს. აი, ერთი ფაქტიც გურულების განვითარებისა. სოფელ ჩოხატაურში, რომელიც რკინის გზის სადგურიდან 25 ვერსტზეა, ფოსტა კვირაში ორჯელ მიდის. გაზეთი რომ ყოველ დღე ჰქონოდათ, გლეხებმა თავიანთ ხარჯით დაიქირავეს ერთი ცხენოსანი, რომელსაც ყოველ დღე მოაქვს გაზეთები. შემდეგ იკრიბება ხალხი, ხმა მაღლა კითხულობს და ცხარედ მსჯელობს. როგორც ჰხედავთ, გურულები ისეთი ველურები არ არიან, როგორც პეტერბურგში ჰგონიათ.

შემდეგ ავტორი აღწერს გურულთა გაჭირვებას—უმიწა-წყლობას, მემამულეთაგან ევიწროებას და სხვას. აღწერილია, როგორ ...რთდა ხალხი, როგორ დაიწყო ბრძოლა ...მემამულეებისა, ...ის წინააღმდეგ. შემდეგ ...ეთა მეცადინეობით რო... გურიაში ჯარი, როგორ აწამებდნენ ხალხს, რო...ავრობამ თავისი მამასახლი... სამკითხველოები და სხვა. ...ობს ავტორი,—ისე გააბრაზა ...არულ ნიადაგზე აღმოცე...ობამ თან-და-თან სხია ელ... ბოლოს გლეხთა კო... გავლენა მოიპოვეს მცხო... განსაკუთრებული სასამართლ... ...ადაწყვეტილებას ყველა ემორ... მიდის მთავრობის არც სასამარ... ...მინისტრაციის დაწესებულებებში. ...გურულები. ...აგლეხო კომიტეტებმა სხვათა ...ყურადღებო დადაწყვეტილებანი ...ალოთ გლეხებს არყის გამოხდა, ...ლი საქმე იხო გადასახადია და... ...ველის ჩვეულების გასაუქმე...ზე თასასწრებლად მოსულმა ... სტაქან ღვინოზე მეტი არ ... ჰსიც ფეხდგომელა და მაშინვე ...აბრუნდნენ. 8) კომიტეტებმა დაადგინეს, რომ აღარავითარი ძარცვა-ყაჩაღობა აღარ მოხდეს. კომიტეტების დადგენილებებს იმდენი ძალა აქვს, რომ უკანასკნელის ექვსი-რვა თვის განმავლობაში მთელს გურიაში მხოლოდ რამდენიმე ქურდობის მეტი არაფერი ბოროტმოქმედება არ მომხდარა. ქურდებს კომიტეტები პირველად ბოიკოტს უმართავენ, მეორედ—გურიიდან აძევებენ, და მესამედ—სიკვდილით ჰსჯიან. 4) კომიტეტებმა დაადგინეს, ხალხმა ყოველივე კავშირი შესწყვიტოს ადმინისტრაციასთან და არავინ სადმინისტრაციო სამსახურში არ შევიდეს.

ამ კომიტეტების ძლიერის გავლენის დასასურათებლად მოგითხრობთ გაზეთის „ჩერნომორსკი ვესტნიკ"-ის ამბავს.

„გაზეთის გამომცემლად და რედაქტორად იყო ყოფილი საოპერეტო მომღერალი ბ-ნი პალმი და მიმართულებით მთლად „მოსკოვს. ვედომოსტ"-ის გზას ადგა. ბ-ნი პალმი ჩვენში თითქმის ისეთსავე როლს თამაშობდა, როგორც კრუშევანი კიშინევში, თუმცა იმისი მოქმედება ისე ნაყოფიერი არ იყო, საზოგადოებაც ჯეროვანის „თანაგრძნობით" ეკიდებოდა...

ამ წლის იანვარში გურიის კომიტეტებმა დაახლოვებით შემდეგი წინადადება გაუგზავნეს ბ-ნს პალმს: „გაზეთის მავნე მიმართულებისა გამო, მოწყალეო ხელმწიფევ, წინადადებას გაძლევთ მოსპოთ გაზეთის გამოცემა. გაძლევთ ლიკვიდაციისთვის—ორს კვირას ვადას." ბ-ნმა პალმმა ყურადღება არ მიაქცია კომიტეტების დადგენილებას და გაზეთს ჩვეულებრივად ჰბეჭდავდა. ორი კვირის შემდეგ რედაქციაში შევიდა ხალხი და დაანგრია რედაქციაც და სტამბაც. თითონ ბ-ნი პალმი ძლივს გადარჩა ცოცხალი... რამდენიმე დღის შემდეგ „ჩერნომორსკი ვესტნიკ" ახალს გამომცემელს გადაეცა.

კომიტეტების ძლიერება დამყარებულია იმ გარემოებაზე, რომ იმათ სოფლის საზოგადოება ირჩევს ყრილობაზე, რომელზედაც ქალებიც ესწრებიან და რომელსაც კომიტეტები ანგარიშს აძლევენ.

აი, ამას დაარქვეს „აჯანყება", რომლის ჩასაქრობადაც გაიგზავნა გურიაში ჯარი გენერალ ალიხანოვის წინამძღოლობით. ინტელიგენციის მეცადინეობით კავკასიის მთავრობამ ჯარების მოქმედება შეაჩერა და გურიაში სულთან-კრიმ-გირეი გაგზავნა ხალხის მდგომარეობის და მათის მოთხოვნილებების შესატყობად. გურულების მოთხოვნები, რამდენადაც ჯერ-ჯერობით გამოირკვა, ასეთია: 1. მიწის ნაციონალიზაცია, 2. გადაყენება მთავრობისაგან დანიშნულ მამასახლისებისა და ფართო თვით-მმართველობის შემოღება, 3. მონაწილეობა ხალხის წარმომადგენლებისა საერთო საკანონმდებლო მოქმედებაში. ამასთანავე აღსანიშნავია, რომ გურულები სცდილობენ წინ წამოაყენონ სეპარატისტულ მისწრაფებათა უქონლობა.

ბოლოს გაზეთი ამბობს, რომ გურიის მოძრაობა გადავიდა და მოედო ტფილისის და ქუთაისის გუბერნიების რვა მაზრასაო. ყველგან მოძრაობას ისეთივე ხასიათი აქვს, როგორც გურიაში, და ხალხის მოთხოვნაც ყველგან იგივეა, რაც გურიაშიო.

სოხუმის რამე-რუმე

ქალაქის საავადმყოფო და ოსტროუმოვი.—თვით-მმართველობის საქმენი საგმირონი.—საცოდავი მეგრელები.—ახალი სიო და ახალი ოინები.

სოხუმის საზოგადოებას დიდი ამბავი დასცა ცნობილმა მოსკოველმა პროფესორმა ოსტროუმოვმა: მან ზოგი საკუთარის ფულით, ზოგიც შემოწირულებით ააშენა კოხტა ორსართულიანი ქვის შენობა საუკეთესო ადგილზე ქალაქის საავადმყოფოსთვის, შეძლებისა დაგვარად მოაწყო, ექიმები უშოვა და ქალაქს შესწირა. ბ-ნ ოსტროუმოვის ამაგი მით უფრო დაუფასებელია, რომ ჩვენი, სადაური ძილით შეპყრობილი, თვით-მმართველობა ამ საქმეს ვეღარ მოაგვარებდა. საავადმყოფოს უშენდება მშვენიერი ბაღიცა. თუ პროფესორმა ამისთანა წყალობა უყო სოხუმს, არც ქალაქი დარჩენილა მის წინაშე უმადური: საავადმყოფოს დაარქვა მისი სახელი და თანვე მიეცა ექიმების არჩევის უფლებაცა, ამტკიცებს კი თვით-მმართველობა. სამწუხაროდ, თუმცა ხშირად ეცვლება ექიმები, არც ერთ ქართველ ექიმს არ მისცეს იქ ადგილი, ავადმყოფთა უმეტესობა-კი ქართველობაა...

საავადმყოფოს აქვს ოცდაათი საწოლი, საერთო პალატაში თვიური გადასახადია—15 მ., ცალკე პალატაში კი—75 მ., რჩევა-დარიგება და სხვა-დასხვა ოპერაციები—უფასოდ. ავადმყოფთ საჭმელი ნოყიერი აქვთ. აქ ორი ექიმია და ორი ფერშალი.

მე უბედურებამ ხელ-ფეხი შემიბოჭა და იძულებული ვიყავი ათიოდე დღე გამეტარებინა ამ საავადმყოფოში, და გულ-გატეხით უნდა აღვიარო, რომ საავადმყოფოს ბევრი რამ აქვს კიდევ მოსარიგებელი: ჯერ ერთი, ჯამაგირები მეტად მცირეა: უფროს ექიმს წლიურად ეძლევა 90[illegible] მანეთი, და მეტი არაფერი, ბინაც კი არა ... და რა გასაკვირველია, თუ დუქმა პურის ...მას თავისუფალი დრო არ დარჩეს, საა...ში მწოლარე ავადმყოფთ დღეში ორ... დილით და საღამოთი...

...ის—ქირურგს ეძლევა 600 მანეთი ... (საჭმელ-სასმელი) და ბინა, მაგრამ ... ზოგიერთი ხმოსანი სოხუმის ... ...ისაგანაც დამოკიდებულია ... ...ილ-იღბილო, თავის მოსამსახურეებს ... მასთანა ვიწრო ბინაში: მას ... თავი, ისეთი პატარა ... შეიძლება კაცს,—... ...ვ აწევს კისერზე. და ... ...ბასაც არ აკლებს. არესა და ღვინოს წყალობით დაჭრილები მოჰქავთ და მოჰქავთ.

როგორც ზევით მოვიხსენიეთ, საავადმყოფოს ორი ფერშალი ჰყავს—ქალ-ვაჟი, რომელთაც შედარებით მცირე ჯამაგირები აქვთ—სამას-სამასი მანეთი თითოს. ფერშალ ქალის რა მოგახსენოთ, და ფერშალი ვაჟი სწორედ ყველაფერია: ფერშალიცაა, პროვიზორობასაც ეწევა—წამლებს თვითონ ამზადებს, მდივანიცაა—მაწერ-მოწერას აწარმოებს, ეკონომიც და სხვა და სხვა. ერთი სიტყვით, დღე და ღამეში ოცდა-ოთხი საათი უნდა იმუშაოს და როდის ისვენებს, არ ვიცი. ნეტა ვისი ბრალი იქნება, თუ დაღლილ-დაქანცულმა ავადმყოფს საწამლავი მიაწოდოს? შესაძლებელია კია. მოსამსახურე დედა-კაცთა რიცხვიც არა კმარა.

საავადმყოფოს ყველაფერზედ სიღარიბის ბეჭედი აზის.

ჩვენის ხმოსნების გონიერ და საზოგადო მისწრაფებით გამსჭვალულ ნაწილის ვალია მეტი ყურადღება მიაქციონ ამ მცხოვრებთა უმეტეს ნაწილის უსაჭიროეს დაწესებულებას და უკეთ მოაწყონ. ჩვენი ქალაქი არც ისე ღარიბია, რომ ამ საქმეს არა ეშველოს რა. ვაჭარცობა და ამომრჩეველთა წინაშე სამსახური როდია მარტო კრებებზე საარული და ძალად გაბატონებულთა ყოველ წინადადებაზე „ბაშუსტას" ძახილი. გეყოფათ მუნჯობანას თამაშო! სხვა რომ არა იყოს რა, საავადმყოფოსი მდივან ეკონომის ჯამაგირი რა გასაჭირია?!

* *

ხოლო ჩვენი თვითმმართველობა რა თვითმმართველობაა, შემდეგ ფაქტებიდან ადვილად გაითვალისწინებს მკითხველი: ქალაქმა მოისურვა აეშენებინა 44 შკაფი—დუქანი ორ კორპუსად. გამგეობის მიერ წარმოდგენილ ხარჯთაღრიცხვით უნდა გაცემულიყო ეს დუქნები ასაშენებლად 23 ათას მანეთად; გარნა აღმოჩნდნენ ქალაქისათვის კეთილის მსურველნი ხმოსნები, რომელნიც ამტკიცებდნენ, რომ ბევრით უფრო იაფად შეიძლება მათი აშენებაო, მაგრამ ამაოდ: გამგეობა მაინც ვეღარ დაითმოლის, რომ სჯვარო ვაჭრობით გაეცათ ეს სამუშაო. დიდის ვაი-ვაგლახისა და ფაცი-ფუცის შემდეგ, როგორც იყო, ადგო ამ დუქნების აშენება ხმოსანმა ბ. თ. გაბუნიამ 17 ათას მანეთად, ერთი კორპუსი გადასცა სხვას გასაკეთებლად 8,500 მანეთად,—მეორე კორპუსი თვითონ ააშენა და რაც გადარჩა საქმეს, ისევ ქალაქს დაუბრუნა,—1900 მანეთამდის. ასე და ამრიგად ბატონის გაბუნიას წყალობით ქალაქს მიეცა საშუალება კიდევ 22 დუქნის აშენებისა იმავე 23 ათას მანეთიდან [illegible] ფულით. ასე კოჭლობს ჩვენი გამგეობა. ეს ერთი. მეორე ფაქტი მისი ანგარიშში კოჭლობისა. ქალაქმა გასცა გასაკეთებლად ბეტონის სამუშაო. ტეხნიკოსებმა რომ ეს „მშვენივრად და პირნათლად" აასრულებინათ, რის გამოც მათ მიიღეს სრულიად ანგარიში. მაგრამ დახე გამგეობის უბედობას: სარევიზიო კომისიამ წარმოუდგინა საბჭოს ანგარიში, რომელშიაც, სხვათა შორის, სწერია: „Оставляя открытымъ вопросъ о качествѣ работы, количество работы указано въ счетъ, на 1,460 руб. больше дѣйствительнаго". და ესეც იმისთანა პატარა სამუშაოზე, რომელიც არ აღემატება 4—5 ათას მანეთის ღირებულებას! ესეც შენი თვითმმართველობა!.. შარშან და წრეულს 60 ათას მანეთზე მეტი სამუშაო გაეცა, და ნეტა რამდენია ამისთანა "По количеству работы переплоченныхъ"! ამის გამოცნობა ზოგიერთ გულში მეტად გულავს, ხოლო საქმით მხედა ხმოსნებისათვის მიმინდვია. მე კი მინდა სარევიზიო კომისიის ანგარიშში ნახსენებ „Качество"-საც ცოტა ნათელი მოვფინო: ჩვენმა გამგეობამ მოისურვა ერთი სამაგალითო ქუჩის შეძენა-გაკეთება, ზღვის პირი ქუჩა (Набережная ул.) მისცა ვიღაც ეფ—დს ასფალტის მოსაგებად 22 ათასად. მოიჯარადემ „პირნათლად შეასრულა" და ქუჩა ჩაბარა, ფულიც ჩაიბარა. ხოლო ჩვენს მძინარე სოხუმშიაც გამოჩნდნენ მეჭლე ადამიანები, რომელნიც თავისს სიცოცხლეს სხვის ცოდვების ძებნაში ატარებენ, ქუჩა უვარგისიაო, აქედან-იქიდან შემოუძახეს გამგეობას... და ბატონი ეფ—დიც, ადგილს იკვლისმობიერებითა და მოწყალებით, დაუბრუნა ქალაქს 3000 მანეთი ქუჩის შესაკეთებლად. ავი ენანი ამბობენ-კი: ისე ცუდადაა გაკეთებული ქუჩა, რომ ორჯელ მეტიც არ კმარაო მის შესაკეთებლად. ასე თუ ისე მორიგებით გათავდა ეს საქმეც.

რას მოასწავებს ეს ფაქტები? ვკითხე ერთს ხმოსანს.—რას და იმას, რომ ჩვენ გვინიშნავენ ჩვენის ქალაქის ბედის გამგეებად იმისთანა პირებს, რომელთაც არავითარი ზნეობრივი დამოკიდებულება არა აქვთ ქალაქ სოხუმთან და მისს მცხოვრებლებთანო,—მიპასუხა. ეს პირნი ისე უყურებენ ქალაქ სოხუმს, როგორც საუცხოვო საბილო რამეს, როგორც ადგილი—ნადს, კატა—თაგვს. გაიხსენეთ ბ-ნნი ბერენსი, დიმიტრიევი. სანამდი შეეძლოთ ძიძგნა სოხუმის „ტკბილღუმისა", ძიძგნეს, აჯღვლეთას, უკვეთ—უკვეთეს კბილები, და მოკუმორდნენ. თუ რამდენად ხალხს მოსწონს ჩვენი გამგეობა, ანუ გამგეობას—ხალხი,—ეს აშკარად იქიდან სჩანს, რომ არც ერთი მათგანი ხალხის სურვილით არ არის ამორჩეულიო". და მართლა როგორ გააჭაპანებს თვითმმართველობის დიდ პრინციპს ის, ვინც ქალაქის თვითმმართველობას ძალად მოექცა თავად!

კარგია, თუ ავი, ქალაქს მაინც ჰყავს პატრონი, ხოლო ვინ ეპატრონოს და ეშველოს იმ საცოდავ მეგრელებს, რომელნიც მოსახლე-კარეობდნენ ეგრედ წოდებულ „მატროსების უბანში" (слободка). აი საქმე რაშია. რუს-ოსმალთა ომის შემდეგ, როცა ტერფა აფხაზეთში მიწას ყველას აძლევდნენ, ვინც-კი მოისურვებდა, კავკასიის უმაღლეს მთავრობის ბრძანებით მეჩონათ ქ. სოხუმის მამულიდან კანდელის (ბასკის) ახლო სამასი დესეტინა ჭაობიანი ადგილი ადგილობრივ მატროსებს დასასახლებლად განურჩევლად ეროვნებისა (მეგრელებიც ერივნენ). ყველა მატროსმა უარი განაცხადა ამ საჩუქარზედ, ისეთი უვარგისი და ჩირგვნარი ადგილი იყო. ქალაქი თავისს საკუთრებას დაესაკუთრა, და მატროსებისაგან ათვალ-წუნებული ჩირგვნარი ადგილი მეგრელებს მისცა. ამ უკანასკნელებმა თავიანთ ძალა და ღონე შეალიეს და იქ, სადაც ოცის წლის წინად მარტო ბაყაყთა ყიყინი და ტურობის წხავილის მეტს ვერას გაიგონებდით, ეხლა მართლა უბანი აშენდა: თავისი სისხლით და ოფლით. ძლევა-მოსილ ბიუროკრატიისაგან უოვლივე უფლება ახდილმა მეგრელებმა აჰკაფეს ხეები, ძირიან-ფესვიანად ამოგლიჯეს ჩირგვ-ეკლნარ-ბარდნარი, ამოაშრეს ჭაობები და უარ-ყოფილი მიწა უარის მეოფელ მატროსების სანატრელ ლუკმად აქციეს: ამ უკანასკნელთ სხვისი ოფლით გაწმენდილი ადგილი თვალში დაუჯდათ და საჩივარი შეიტანეს, სადაც ჯერ იყო, ჩვენი „სლობოდკა" ჩვენვე დაგვიბრუნეთო. ადმინისტრაციას ამის მეტი არც-კი უნდოდა. 5-6 წლის წინად მთავრობამ უბრძანა მეგრელთ, აიბარგენით და სადაც გინდათ, იქით დაიკარგენითო, თქვენი მამულიც-კი მატროსთ უნდა მიეზომოსო. მაშინ, როგორც იყო, ეს საქმე შეჩერდა, ასე გასინჯეთ ცნობილი ველიჩკოც-კი წამოექომაგა მეგრელთ და ცხარედ ადიარა: Въ области гражданскаго права нѣтъ ни еврей... და სხვანი. ქალაქსაც თავისი უფლებები განაცხადა და როგორც მითხრა ერთმა ხმოსანმა, საქმით კიდევაც მოიგო, გარნა ამ ზამთარში ადგილობრივმა პოლიციამ აჰყარა საბრალო გლეხები და მათი ნაშრომ-ნამაგარი მატროსებს საასახლოდ საჩუქრად მიუღოთა! აი მართალი სამართალი თუ გინდათ ეს არის! Одну правду и только правду!".. არც-კი უკითხავს ვინმეს: ამ სუსხიან ზამთარში აყარეს მეგრელები, მაგრამ სად და ვის უნდა შეაფარონ თავიო.

ადგილი სულ სამას დესეტინამდნაა და ამჟამად ფასებში ედირება ნახევარი მილიონი მანეთი, და ეს ვებზ საჩუქარი მიართვა რამდენიმე მატროსს და წაართვა ქალაქსა და მისს მეგრელებს. უეჭველად მკითხველი იკითხავს: რას შვრება ქალაქის თვითმმართველობა? რასა და არაფერს. იურიდიულადაც და ზნეობრივადაც ვალდებულია შემწეობა აღმოუჩინოს ამ საცოდავებს, რომელნიც ასე უმოწყალოდ დაისაჯნენ, გარნა არავითარი შემწეობა არსად არა სჩანს...

* *

მძლავრი სიმართლის ხმა, რომელიც მთელს რუსეთს მოედო, აქაც ჰქუხს და ჰქუხს. მხოლოდ ბნელი ძალები აქაც ავრცელებენ სიზიზღარ ჭორებს და ზღაპრებს, ვითომც ემზადებოდნენ ქართველები აფხაზების ამოწყვეტას და მათი მიწა-ადგილის დასაკუთრებას...

ჰამუთ-ბეი.

დეპეშა

(საკუთარის კორესპონდენტისაგან)

ბათუმი, 9 მარტი. დღევანდელმა დღემ მშვიდობიანად ჩაიარა. მაღაზიები დაკეტილია.

რუსეთის ქრონიკა

პოლონელ მოსწავლეთა მშობლების დეპუტაცია პეტერბურგში. როგორც ვიცით, თითქმის მთელ რუსეთის პოლონეთში შესწყდა სწავლა და ყველგან მოსწავლეებმა რუსულ სკოლის მოსპობა და პოლონურის აღდგენა მოითხოვეს. ამის გამო პეტერბურგში წავიდა პოლონელების დეპუტაცია, გრაფ ტიშკევიჩის მეთაურობით, და წარუდგინა მინისტრთა კომიტეტის თავმჯდომარეს შემდეგი წერილობითი მოხსენება, 35,500 მშობლის ხელმოწერილი:

„40 წელიწადია პოლონეთში არსებობს ეხლანდელი წესი მართვა-გამგეობისა, 40 წელიწადია არც ერთი ღონისძიება მთავრობისა არ ყოფილა მიმართული პოლონელების სასარგებლოდ; 40 წელიწადია სისტემატიურად გვარუსებენ და განუწყვეტლად გვჩაგრავენ; 40 წელიწადია ჩინოვნიკობა ძალმომრეობს პასუხისუგებლად. ეს ხანა ყველაზედ უნუგეშოა მთელს ჩვენ ისტორიაში და ჩვენის ხალხის გულიც აივსო მწვავე ტკივილით და შეურაცხყოფის გრძნობით.

ამ[illegible] როცა მთელ რუსეთის იმპერ[illegible] შეუჩერებელი სურვილი განა[illegible], როცა მეფემ მოწოდება გამოსც[illegible] და რუსეთის მოუწყობლობის მოს[illegible] პოლონელ ერშიაც უფრო ღონიერად [illegible] ამუშავა ამ ძლიერმა მოძრაობამ გრძნ[illegible] თავის მდგომარეობის უკიდურესობა.

ამ[illegible] პოლიტიკურ უბედურებამ გასტე[illegible] და ძალა ჩვენის ხა[illegible]სისა და ხელფეხი შეუკრა ჩვენ კულტურულ ცხოვრების ყველა ორგანოებს; მაგრამ უმძიმესი განსაცდელი პოლონელ ხალხისა [illegible] შობლიო ენის გამოდევნა ყველა სახელმწიფო და საზოგადოებრივ დაწესებულებიდან, და პირველად ყოვლისა სკოლიდან.

რუსეთის სახელმწიფოს სკიპტრას ქვეშ სცხოვრობს პოლონელ ერის ნახევარი, მაგრამ ჩვენზე მოქმედებს მთელი ოცი მილიონიანი პოლონელი ხალხი თავის ათასწლოვან კულტურით. და ამ ხალხს ერთობრივ ყველგან თავის კულტურულ-ისტორიულ ცხოვრების უნამდვილეს იარაღად, თავის ცივილიზაციის უძვირფასეს საუნჯედ სამშობლო ენა მიაჩნია. აი მიზეზი იმისა, თუ სხვის ჩაუგონებლად და გულწრფელის გატაცებით რად დაანებეს თავი რუსულ სკოლას, რად მოითხოვეს პოლონური სკოლა ჩვენმა შვილებმა, რომელიც ამ რუსულმა სკოლამ დაასახიჩრა და ზნეობრივ დაამახინჯა.

ვერავითარი ძალა ზედ მოქმედებისა ვერ აგვაცილებდა ამ აფეთქებას; ეს აფეთქება ახალთაობის მხრივ არის აშკარა გამოხატვა იმ პროტესტისა, რომელიც ღრმად იმალებოდა მათ მშობლების გულში და რომელიც მიმართულია წინააღმდეგ ეროვნულ გადაგვარებისა, მეცნიერების გაყალბებისა და დემორალიზაციისა.

თუ სახელმწიფო მმართველობას ჩვენში საფუძვლად მარტო ძალა არ დაედება, თუ მართლა ძირითადი სიავე უნდა მოისპოს, ჩვენის შეხედულობით, პირველი საკანონმდებლო ნაბიჯი პოლონეთში განზრახული რეფორმებისა უნდა იქნეს აღდგენა სწავლებისა პოლონურ ენაზე დაბალ, საშუალო და მაღალ სასწავლებლებში, პოლონელ მასწავლებლებისა და სასკოლო ადმინისტრატორების დანიშვნა, მონაწილეობა საზოგადოებისა სასკოლო კონტროლში, მოსპობა პოლიტიკურ და პოლიციურ ზედ-მოქმედებისა.

ამ გზით განხორციელდება ის მდგომარეობა სამოსწავლო საქმისა, რომელიც განზრახული იყო უკვე 1864 წლის 30 აგვისტოს უმაღლესს რესკრიპტში...

ჩვენ დღეს მით უფრო ღრმადა ვართ დარწმუნებული ამ განზრახვის განხორციელების სიახლოვეში, რომ 40 წლის რუსიფიკაციის პოლიტიკამ ვერ მიაღწია თავის მიზანს; მან მხოლოდ აწამა პოლონური საზოგადოება, დაღუპა მრავალი ძალა, რომელიც შრომას მოაშორა და ადამიანის ელემენტალურ უფლებათა დაცვას მოანდომა, და უკიდურესად გაამწვავა სწორედ ის გრძნობანი, რომელიც უნდა დაეჩლუნგებინა.

მოვახსენებთ თქვენს აღმატებულებას ზემოდ ნათქვამს და ამით ვასრულებთ რამდენიმე ათი ათას მშობლების მონდობილებას... ჩვენი მოსწავლე თაობა მიილტვის სკოლისაკენ, რომელიც უნდა იქნეს დამოუკიდებელ ცოდნის კერა და არა პოლიტიკურ და ზნეობრივ წამების ადგილი."

გლეხების მოძრაობა რუსეთში. პირველად მოძრაობა დაწყებულა კურსკის გუბერნიის იმ სოფლებში, სადაც შაქრის ქარხნებია: ჭარხალი რომ მიგვაქვს ქარხანაში გასაყიდათ, წონაში გვატყუებენ და ფულსაც ნაკლებს გვაძლევენო.

თანდათან მოძრაობამ სხვა ხასიათიც მიიღო—ტყეები გაუჩეხეს მემამულეთ. ამას [illegible] პოლიციის საქმეში ჩარევა [illegible] და გლეხები ბევრგან გამძლავრდნენ, წინააღმდეგობა გაუწიეს პოლიციას და ზოგ პოლიციელს კიდეც სცემეს. ერთის გამოძიების დროს ბოქაულთან მისულა სოფლის მამასახლისი და მოუხსენებია—ამა და ამ ადგილას რაღაც დაბეჭდილი ქაღალდია მიკრულიო; მინდოდა მომეხსნა, მაგრამ გლეხები დამემუქრნენ და მითხრეს—ამ [illegible], იმისი [illegible]ლდის ჩამოხსნა მხოლოდ იმას [illegible]". („რ."). [illegible]ვინც მიაკრა; და როცა [illegible]იდან დე[illegible]არის ამ ქაღალდის გამკვრელი[illegible] ჩინელ[illegible]სუხეს—ღმერთმა მოგვცაო. [illegible] შემდეგ აღმოჩნდა სოციალისტ[illegible] ციონერების პროკლამაცი[illegible] „ძმებო, გლეხებო". [illegible] ამოძრავებულმა გლ[illegible], რომელნიც ცრთმა-უწესოება ჩაიდინეს—[illegible]ან. („რ. ს.").

გრიეს და ბევრი რა[illegible] მეტ წილად საქმე [illegible] მომრეობით ხდ[illegible] ატყობინებდნენ მ[illegible] დროს მოვალთ შ[illegible] დონენ ურმებით [illegible] პურს ურმებზე [illegible] მიჰქონდათ. ეტ[illegible] ლიან სცდილო[illegible] წესს არ გასცილ[illegible] ვერ ახერხებდნენ [illegible] ზოგიც ნამეტნა[illegible] მემამულის წინა[illegible] ბევრგან ძალიან [illegible] არსად სკოლისათვ[illegible] „მოძრაობის მიზეზ[illegible] პონდენტი, სახოგ[illegible] და ადგილობრივის[illegible] რომ ძნე[illegible] ხარისხო[illegible] უნდა [illegible]

[illegible] და გლეხი

[illegible]სოციალურ ურთიერთობის [illegible]როგორც ვიცით, კერძო სა[illegible]ადგენს. ჩვეულებრივის და [illegible]კელებულის წარმოდგენით, [illegible]არების ინსტიტუტი ბუნებითი, [illegible] და სამუდამო ნიადაგია ადა[illegible]გადოებისა და ამ ინსტიტუ[illegible]ვრება დღევანდელს აზროვნე[illegible]ებელ საგნად მიაჩნია. ისტო[illegible]ვის მიუდგომელის კვლევა-ძიე[illegible] წავლის. მეცნიერულმა გა[illegible]ღმოჩინა, რომ კერძო საკუთ[illegible]უტი სრულიად საზოგადო[illegible]ის თანდაყოლილი და გა[illegible] რობას არ არის, პირიქით, [illegible]ერდამავალი, ისტორიული ე[illegible]რობებში გაჩენილი და [illegible]ვიან ერსად შესაძლე[illegible]ა: დიმიტრ[illegible]

[illegible] სავადმყოფოს [illegible] ოპერაციები [illegible] ფარის 2-დან [illegible] აღრესი: [illegible] მიიღება ავ[illegible] 149. [illegible] 5—8 [illegible] ექიმი [illegible] მიიღებს შინ[illegible] ტფილისის [illegible] ა. ნ [illegible] წიგნებს [illegible] 6—8-მდე, [illegible] სახლი ფოსტის

მაგ. მობილიზაცია მოხდა და დიდი უკმაყოფილება გამოიწვია გლეხებ შორის; გარდა ამისა აქ ბევრია ბრძოლის ველიდან დაბრუნებული დაჭრილი ჯარის კაცები; ესენი მეტ წილად შესაბრალისს მდგომარეობაში იმყოფებიან და მეტად უკმაყოფილონი არიან თავიანთ ბედისა. თან გლეხები დაიმედებული იყვნენ, რომ მთავრობას ომის მიზეზისა ჯავრი არ ეყოლება ჩვენს დასასჯელათაო“.

არ გაუმართლდათ ეს იმედი რუსის გლეხებს. („რ. ვ.“).

* * *

წერილები

ქიზიყი (გამოფხიზლების ნიშნები). აირია მონასტერი, ღელავს ქიზიყი, აიშალა სოფლები, აბობოქრდა და წარღვნას უპირებს ვიღაცას. დაუჯერებელი ამბები ხდება, მხოლოდ მოულოდნელი კი არა. მოვა კვირა-უქმე დღე თუ არა, ხალხი აზვირთებულ ტალღებივით მიაწყდება თავის სასოფლო-სალაყბო მოედანს. აქ ცოტა ყვირის შემდეგ ხან ერთს მოთარეშე ღამის რაინდს სჯის, ხან მეორეს—ან ერთ მოხელეს, ან მეორეს, იმისდა გვარად, თუ რომლის განკითხვის დროა არის. ვინც ცოტათი მაინც ჩაკვირვებია ჩვენს ცხოვრებას, ის, უეჭველად, შეამჩნევდა, რომ ეს წყნარი მდევი ხალხი იფეთქებდა და გადალახავდა, რაც რამ წინ დაჰხვდებოდა. ამისთანა ამბები ქიზიყში არ ახალია, ძველია. ვის არ გაუგონია ქიზიყის „გადახტის“ ომი. ამ რამდენიმე ათის წლის წინად, როდესაც პირველად მოითხოვეს კენჭით ლაშქრათ ყმაწვილ კაცთა გაწვევა, მაშინ ზოგიერთმა ვაჟბატონებმა ისარგებლეს ამ გარემოებით და თავიანთ ჯიბის გასასქელებლად სხვა-და-სხვა არა კანონიერ ხერხს ხმარობდნენ გამოწვეულთა განსათავისუფლებლად და აღელდა ხალხი. რასაკვირველია, ნამდვილი მიზეზი ვერ შეიგნო, აიყარა და მოადგა ბაკურციხეში თავად რევაზ ვაჩნაძის სახლს, სადაც შეკრებილიყვნენ სადარბაზოდ გენერალი ორბელიანი, მაზრის უფროსი, ერევნის ეხლანდელი გუბერნატორი და სხვანი. აქ ამათ არ მოუსმინეს თუ ვერ გაუგეს რა უნდოდათ და ცოტა მკაცრი კილოთი დაუწყეს ბაასი. აი აქ იფეთქა ხალხმა, დაერია ყველას, არ დაზოგა არც ბრალიანი და არც უბრალო. ვაჩნაძის სახლი გაანადგურა და აიკლო. ეს ფაქტიც კი თავდები იყო იმისი, თუ ხალხს, მოთმინებიდან გამოსულს რა შეეძლო. წყალი რომ ადიდდება და კალაპოტიდან გადმოვა, წალეკავს ყველას, რაც წინ დახვდება—ასეთია ხალხიც.

დიახ, ეხლაც ითმინა ხალხმა, ითმინა და ბოლოს მოთმინებიდან გამოსულმა ხალხმა მიჰმართა ერთს ადვილს, მარტივს საშუალებას. გახშირდა ქიზიყში ქურდობა, იპარავდნენ ყველაფერს, სანოვაგეს, ფრინველს, ცხვარს, ძროხას და ცხენებს, ასე გასინჯეთ, ძაღლებსაც კი. უკაცრავად, იპარავდნენ მეთქი, იპარავდნენ კი არა, თვალ და თვალ, მზიურ-დღიურ საქვეყნოდ მიუდიოდათ ათობით, ოცობით და ორმოცობით. რამდენჯერ ყოფილა კორესპონდენციებში აღნიშნული ეს ფაქტები. თვით [illegible] ცნობებიც იყო სოლმე ამაზედ. [illegible] შეზღუდული და [illegible]ლი. [illegible] თარეშობის მეოხებით, რამდენი შეძლებული ოჯახი გაღარიბდა და გაირიყა სოფლიდან სხვაგან ლუკმა პურის საძებნად, მაგრამ ვისა ჰქონდა ამისი ჯავრი. ვინც მოვალენი იყვნენ დარაჯად სდგომოდნენ ხალხის სიმდიდრეს, ისინი თითსაც არ ანძრევდნენ და თუ აბობოქრებული ხალხი დაარღვევდა ხან-და-ხან მათ მყუდროებას, იმასვე გააპანღურებდნენ და გადააბრალებდნენ თავზედ, ვითომ ისინი მალავდნენ და არ უდგენდნენ მართლ-მსაჯულებას მავნე პირებს. თუ მისცემდნენ და ანთავისუფლებდნენ, ნამდვილი საბუთები არ არისო. ხშირად სარგებლობდნენ თვით მცველნი და ხალხის დარაჯნი ამ გარემოებით და მთხრობლობდნენ და შუამდგომლობდნენ დამკარგავსა და მომპარავს შუა, და თავისავე საქონელს თითონვე აყიდებდნენ. ქურდებ და ბოროტ-მომქმედ კაცებს ყველანი ცხადათ ჰხედავდნენ, მაგრამ ხალხი უძლური იყო იმის წინ, რადგან ხშირად ისინი მოხელის უფლებითაც-კი [illegible]ნენ აღჭურვილნი.

ყველა ესენი ცხადად და ნათლად აჩვენებდა სოფლებს, რომ იმათ ნათქვამს გასავალი არა აქვს და მართალი მართლად არ მიაჩნიათ—სხვისა ტყუილი-კი მართლად გადის. თუ აქ ასე ხდებოდა, სოფელს არც სხვა უფლება შერჩა. სოფელს კანონით მინიჭებული უფლება აქვს თითონვე აირჩიოს, მხოლოდ ეს უფლება სოფელს ქაღალდზედ შერჩა, ნამდვილად-კი მის უფლებით ადმინისტრაცია სარგებლობს და ირჩევს იმ პირთ, რომელთაც საზოგადოება არ ანდობდა თავის თავს. აი, ამით აიხსნება ის უბრალო გარემოება, რომ სოფელს თავს მოაჯდება ხოლმე ამისთანა კაცი, რომლის დაკარგვას და საზოგადოებიდან განდევნას სცდილობდა და თავისი ძლიერი და უძლური განაჩენი შეადგინა მის გასადევნად. აი აქ ირევა ხოლმე წყალი და მღვრიე წყალში-კი ბლომად იჭერენ ოქროებს. დღიდან არჩევისა უსიამოვნო მოხელისა ხალხი თრთის, ირევა, ჩივის, ხარჯავს ფულს არზის საწერად, სცდება მაზედ სიარულში და ხელში-კი მოცდენა, თავის შერცხვენა და მტერ მოხელიდან დევნა, შევიწროვება და გათელვა რჩება. დიახ, ყველა ამაებს ითმენდა ხალხი და გულში სიმძულვარეს იჩენდა. აი, ახლა ამოკვნესა, ამოხეთქა გულიდან ამ ნაკადულმა და ღრმად მოედო მთელს ქიზიყს. შემცდარი იქნება ის, ვინც დაიჯერებს ზოგიერთთა მსჯელობას, ვითომ ეს ამბები ამა თუ იმ კაცის დარიგებითა და ჩაგონებით იყოს გამოწვეული. ქიზიყის ხალხი უვიცია და გაუნათლებელი, მაგრამ არც ისე, რომ არ ესმოდეს თავისი ტანჯვა. დიდი ხანია ჰგრძნობს ხალხი გაჭირვებას და უნდა კიდევაც თავი დაიხწიოს, მაგრამ არ იცოდა, ვინ არის ნამდვილი მიზეზი და ან როგორ დაიხწიოს თავი გაჭირვებას. დამნაშავეთ სთვლის მარტო ქურდ ბაცაცებს, ხარჯის ამკრებთ და წვრილ მოხელეთ და აი ამიტომ ამათ წინააღმდეგ ამხედრდა ქიზიყი და სასტიკად სჯის კიდეც.

არავინ ანგარიშს არა სწევს, რომ ხალხის თვით ცნობიერება გაძლიერდა. რაკი ცოტა დაკვირვების უნარი მიეცა, დაინახა თავის მდგომარეობა, იგრძნო მძიმე ტვირთი, რომელიც მისთვის წამოუკიდნიათ. დღეს თუ ხარჯის ამკრეფებს, ქურდბაცაცებს და წვრილ მოხელეებს სთვლის თავის გაჭირვებულ ცხოვრების მიზეზად და მისი ხედვითი ისარი შორს ვერ მიდის და ვერ ამჩნევს, რომ ყველანი ესენი და მრავალნი სხვანიც ნაყოფნი არიან თანამედროვე საერთო წყობილებისა. შეიგნებს იმასაც, რომ თავის საქმეს თითონვე უნდა აგვარებდეს და არავის შეუძლიან იმისი დახსნა და გაჭირვებიდან გამოყვანა, ვიდრე თითონ არ გამოვა თავის თავის ბატონ-პატრონად.

შიარეული.

* * *

ღამის დეპეშები

„პეტერბურგის დეპეშათა სააგენტოსაგან“.

8 მარტი

მოსკოვი, 8 მარტი. იაპონიიდან ტყვეთა ბიუროსაგან ცნობა მოვიდა. ტყუილია ის ხმა, ვითომ ჩინელებს რუსის სასანიტარო [illegible] [illegible]ში.

[illegible], 9 მარტი ([illegible] ტელეგრაფი). ლიაოიანის ჩინელი გუბერნატორი და იმისი ორი ნათესავი გამოტყდნენ, რომ რუსის ჯარის ჯაშუშებად ვიყავითო; ესენი სამხედრო კანონის თანახმად დაისჯებიან.—„რეიტერის სააგენტო“ იუწყება, 8 მარტს ადმირალ ნებოგატოვის რუსის ესკადრა ტრანსპორტებით პორტს-საიდს წავიდაო.—რუსები ჩანგჩენ-გირინის დაცვას აპირებენ. რუსების დევნას ხიდების დაზიანება აბრკოლებს. შესაძლებელია, რომ რუსის ჯარი ერთ ადგილას შეიკრიბოს, გამაგრდეს და მაშველი ჯარი მოუვიდეს.—ცნობა მიიღეს, ვითომ ვლადივოსტოკის მეციხოვნე ჯარის ნაწილი საჩქაროდ ხარბინში დაიბარესო. ამ ცნობას შემოწმება სჭირია.—მუკდენში დატყვევებულ რუსების პირველი რიკი ტოკიოში მოვიდა.—იაპონელებს მუკდენთან 50 ათასი კაცი დააკლდათ,

ბერლინი. გენერალ-მაიორ მეკელს იაპონიის იმპერატორისაგან ორდენი მოუვიდა იმ დიდ ამაგისათვის, რომელიც მეკელმა იაპონიის არმიას დასდვა, როგორც სამხედრო ტაქტიკის პროფესორმა.

გუნჩულინი, 9 მარტი. მთელ ფრონტზე სიწყნარეა. იაპონელებს კაიუანი არ დაუჭერიათ ჯერ. თბილი დღეები დაიჭირა. ჩქარა მდინარეებზე ყინვა გალხვება და მიმოსვლა გაძნელდება.

პეტერბურგი, 8 მარტი. ოფიციალური. ბეჭდვითი სიტყვის შესახებ შემდგარმა რჩევამ მოისმინა პეტერბურგის წიგნის გამომცემელთა 8 ფირმის განცხადება, რომელშიაც ნათქვამია, რომ ბეჭდვითი სიტყვის თანამედროვე წესები ძლიერ აფერხებენ წიგნების გამოცემის საქმეს, მეტადრე პროვინციის ქალაქებში. ფირმებმა განაცხადეს აგრეთვე უცენზურო წიგნების საცენზურო დაწესებულებებში დარჩენის ვადის შესახებ. ეს საკითხი არ გადაუწყვეტიათ საბოლოოდ.

ლონდონი, 8 მარტი (რეიტერი.) გარეშე საქმეთა სამინისტრო აცხადებს, რომ დიდი ბრიტანია პრინციპიალურად ამტკიცებს, რომ არავის არ აქვს ნება ჩაძიროს ნეიტრალური გემი და ამიტომ გემ „ნაიტკომენდერ“-ის ჩაძირვას პრინციპიალური ხასიათი აქვსო. რუსეთის საელჩომ განაცხადა, რომ სადავო საგანს დაწვრილებით გამოვიკვლევთო. რადგანაც რუსეთისა და ინგლისის კანონები განსხვავდებიან, ამიტომ საშიში არაფერია.

პარიზი, 8 მარტი. (ჰავასი). საფრანგეთის ტანჟერელი კორესპონდენტი იუწყება, რომ საფრანგეთის რჩევებმა და წინადადებებმა კარგი შთაბეჭდილება მოახდინეს პორტაზე და ბოლო მოუღეს იმ ხმებს, ვითომც საფრანგეთს ცუდი განზრახვა ჰქონოდეს.

ლოძი. 8 მარტი. გუშინ საღამოთი მძიმეთ დასჭრეს სამი ტყვიით უბნის ზედამხედველი მოზგუნოვი. ბოროტ-გამზრახველნი მიიმალნენ.

პარიზი, 8 მარტი. პალატა შეუდგა ეკლესიის სახელმწიფოდან გამოყოფის პროექტის განხილვას. ბერრომ განაცხადა, ჯერ შევეკითხოთ ამომრჩევლებს ეკლესიის გამოცალკევების შესახებო, მაგრამ მისი წინადადება არ მიიღეს.

პეტერბურგი, 9 მარტი. ბაქოსა და კრასნოვოდსკის [illegible] მმართველები პოლუმორდვინოვი და მუხორტოვი გადაჰყვეს ერთიმეორის ადგილზე,

ვარშავა, 8 მარტი. ვოლსკის ქუჩაზე, ტროტუართან ქუმბარა ესროლეს სადარაჯო რაზმს, რომელიც იქვე მიდიოდა. შემდეგ [illegible] ვლადიმირის პოლკის სალდათები [illegible] ბრატკოვი და კ[illegible] [illegible] [illegible] შემთხვევით იქვე მიმავალი [illegible] დამნაშავენი მიიმალნენ [illegible] ჰოსპიტალში მოათავსეს.

პეტერბურგი. 9 მარტი. დღეს პეტერბურგის ქალაქის მოურავმა ლელიანოვმა შინაგან საქმეთა მინისტრს თხოვნა მიართვა თანამდებობიდან გადადგომის შესახებ ოჯახის საქმეების გამო.—„ბირჟევია ვედომოსტი“ გუშინდელ ნომერში და „ნოვოე ვრემია“ დღევანდელში იუწყება, რომ განზრახული შინაგანი 5 პროცენტიანი სესხი 90 კურსით გამოიცემაო. „პეტერბურგის სააგენტოს“ მიანდვეს გამოაცხადოს, რომ გაზეთების ცნობა სესხის დაბალ კურსზე სრულიად სწორე არაა, თუმცა ჯერ გადაწყვეტილიც არაა, გამოიცემა ნამდვილად ეს სესხი, თუ არა.

მოსკოვი, 8 მარტი. ვიკულა მოროზოვის ფაბრიკაში ორეხოვოში მუშაობა დაიწყეს.—მოსკოვის გუბერნიის საერობო კრებამ დაადგინა, შინაგან საქმეთა მინისტრთან ვიშუამდგომლოთ, რომ მთავრობამ ყველა საგუბერნიო საერობო კრებას და ყველა საქალაქო საბჭოს იმ ქალაქებისას, სადაც 50 ათასზე მეტი მცხოვრებელია, უფლება მიეცეს ორ-ორი წარმომადგენელი აირჩიონ ყოველმა გუბერნიამ და ქალაქმა და თითო წარმომადგენელი იმ ქალაქებმა, სადაც 50 ათასზე ნაკლები წარმომადგენელია. ამორჩეული წარმომადგენელნი პეტერბურგში შეიკრიბებიან და თავიანთ შორის აირჩევენ პირებს, რომლებიც მონაწილეობას მიიღებენ განსაკუთრებულ თათბირში ბულიგინის თავმჯდომარეობით. საერობო კრებები შუამდგომლობენ აგრეთვე, რომ თათბირის სხდომა თავისუფლად ცხადდებოდეს, რათა საზოგადოებრივ დაწესებულებათ თავის დროზე შეეძლოთ აზრის გამოთქმა განზრახულ ცვლილებათა შესახებ.

ბერლინი, 8 მარტი. სამხედრო ბიუჯეტის განხილვის დროს რეიხსტაგში თავისუფალ მოაზრემ მიულერმა პროტესტი გამოაცხადა იმის წინააღმდეგ, რომ სალდათებთან ცუდის მოპყრობისათვის მცირედ ისჯებიან დამნაშავენი, დისციპლინის დარღვევისათვის-კი სასტიკადო. ორატორმა გაიხსენა იაპონია, სადაც ხელქვეითებთან ცუდად მოპყრობისათვის დამნაშავეთ საპატიმროში ამწყვდევენ და სამსახურიდან ითხოვენ, რაც იაპონიაში ხარაკირის (თავის მოკვლას) უდრის.

კალუგა, 8 მარტი. გუბერნატორმა საგუბერნიო რჩევის კომისიის სხდომა გახსნა გლეხკაცთა აზრის გასაგებად საგლეხო კანონმდებლობის შესახებ. გლეხთა 49 წარმომადგენელმა ერთხმად სთქვა, წინანდელი სოფლის სასამართლო დარჩესო.

„რუსეთის დეპეშათა სააგენტოსაგან“

9 მარტი

ტოკიო, 8 მარტი. იაპონიაში 45000 ტყვე გაგზავნეს. რადგან კაიუანი დაიჭირეს, იაპონელები, ალბად, თავს მიანებებენ რუსების აქტიურ დევნას.—როგორც ჩინეთის წყაროები იუწყებიან, განცალკევებულ რუსების მდგომარეობა ძლიერ გაჭირვებულია, რადგანაც საკვები სურსათი არ აქვთო. ადვილი შესაძლებელია, რომ გირინი და ჩანჩუნი ჩქარა დაიჭირონ. ხარბინისკენ მიმავალ გზაზე იაპონელები არ ხედვენ სერიოზულ წინააღმდეგობას.—იაპონიის არმიამ 90 მილის მანძილზე სდია რუსებს ისე, რომ არც კი დაუსვენებია. იაპონელები ჩქარა ვენბანსაც დაიჭერენ, რომელიც კაიუანიდგან 13 მილის მანძილზეა ჩრდილოეთით. იაპონიის არმია ამ ჟამად მანჯურიის ტერიტორიაზე დგას, 330 მილის მანძილზე [illegible]ორიდან. მომავალი საომარი [illegible]რებით უკვე სისრულეში [illegible] [illegible]ებთან, უფრო მარტივი [illegible] [illegible] ლიაოსა და რკინის გზაზე.

ტოკიო. რუსის ჯარის დამარცხება უნდა მიეწეროს მზვერავების დაუდევრობას, როცა კუროპატკინმა გაიგო, როგორ უშენენ იაპონელები პორტ-არტურიდან მოტანილ ზარბაზნებს რუსებს და როგორ შემოუარეს მათ ფრთას, იგი განცვიფრდა; თებერვლის პირველ რიცხვებში კი ცნობა იყო, რომ იაპონელები ხუნხეზე გადავიდნენ და უკვე მაშინ ფიქრობდენ, ამ გადასვლას შეტაკება მოჰყვებაო.—ერთი ბატარეა, რომელიც იაპონიის ბოლო მარცხენა ფრთაზე იდგა, იშვიათის სიმამაცით იბრძოდა. თითქმის ყველა კანონირები დახოცნენ, ტყვიებით განგმირულნი; ზარბაზნები განაგრძობდენ მოქმედებას და რომ მაშველი ჯარი არ მოსულიყო, მე[illegible] [illegible]ზო შეიქნებოდა. ბატარეის უფროსი, პოდპოლკოვნიკი უჯიდა, ერთი საუკეთესო არტილერისტთაგანი იაპონიაში, მოკლული იქნა. დაიჭრა მძიმედ 12 აფიცერი და 2 მსუბუქათ; დაბალ ჯარის კაცებში მხოლოდ რამდენიმე-ღა გადარჩა.—იაპონიის ყველა ქვეშევრდომს წინადადება მიეცა გავიდეს სინმინტინიდან 7 მარტამდე. ვისაც ქალაქში დარჩენა სურს, ხსენებულ რიცხვის შემდეგ პასპორტი უნდა შეიძინოს.—მანჯურიის მდინარეებზე სულ გალხვა ყინული.

ლონდონი, 9 მარტი. გუშინ მოვიდა გაიაში ნიუკესტლში იაპონელთ ჯავშნოსანის ზღვაში ჩაშვებაზე დასასწრებლათ.

ტოკიო, 7 მარტი. იაპონელთ ჯარებიდან 25000 აფიცერი და ჯარის-კაცი გადაჰყავთ იაპონიაში, რომელნიც მუკდენის ბრძოლის შემდეგ ინვალიდებათ დარჩნენ.

ლონდონი, 8 მარტი. „[illegible] ნიუს“-ის კორესპონდენტი ესაუბრა იაპონიის ბანკის მმართველის თანაშემწეს ტაკაგაშის, რომელიც ეს არის ეხლა მოვიდა ლონდონში. ტაკაგაშიმ სთქვა, ორის სესხის გამოცემის შემდეგ შარშან ტოკიოში დავბრუნდი საქმის ვითარების მოსახსენებლად და საკმაოდ კარგი მოხსენება წარვადგინეო. ტაკაგაშის არ შეუძლიან გადაწყვეტით სთქვას, თუ როდის აღძრავენ საკითხს მომავალ სესხზე ლონდონში; უკანასკნელ სესხისაგან ბევრი ფული დარჩა, ამიტომ იაპონიას საშური არა აქვს-რა. ახალ სესხის პირობა უეჭველია გაცილებით უკეთესი იქნება წინანდელზე, რადგან წინანდელ სესხში ნიუ-იორკი იღებდა მონაწილეობას, ახალი სესხი ლონდონსა და ამერიკას შუა განაწილდება. ნიუ-იორკში ყოფნის დროს ტაკაგაში დარწმუნებულა, რომ ამერიკელები საკმაოდ კარგად უცქერიან იაპონიის ქაღალდებს. საზოგადოება ძლიერ თხულობს ამ ქაღალდებს; ამის გამო ძნელი სთქმელია, თუ რამდენ ხანს შესძლებს იაპონია ომს, საზღვარ გარედ ახალის სესხის გამოუცემლად. ნაღდი ფული იაპონიას ბევრ თვეს ეყოფა. იმ ხმის გამო, ვითომ იაპონია ბერლინში აპირებდეს ფულის სესხებას, ტაკაგაშიმ სთქვა, არა მგონია, რომ იაპონიის მთავრობას როდისმე მოლაპარაკება ჰქონოდეს გამართული სესხზე ბერლინთან; ყველა სესხმა ჩემ ხელში გაიარა და აქამდე ბერლინზე -რა გამიგონია-რაო. ზავის თაობაზე ტაკაგაშიმ მხოლოდ ისა სთქვა, რომ მთელ იაპონიას მტკიცედა აქვს გადაწყვეტილი ომი განაგრძოს. შერიგება პირველმა რუსეთმა უნდა ითხოვოსო. ასეთის აზრისანი იყვნენ ტოკიოში, როცა იქიდან წამოველ და, ეხლაც ამ აზრისანი არიანო“.

ლონდონი, 9 მარტი. ლონდონში ბევრნი, რომელთაც საზოგადოებრივი და კომერციული ურთი-ერთობა აქვთ რუსეთთან, ინგლის-რუსეთის კლუბის დაარსებას აპირობენ. რუსეთის ელჩი და სიელჩოს წევრნი [illegible] დახმარებას უწევენ ამ განზრახვას. გუშინ საღამოთი „[illegible]“ სასტუმროში ამის თაობაზე კრება მოხდა. კლუბის დროებით მდივნათ [illegible] აირჩიეს, კლუბს პოლიტიკური ხასიათი არ ექნება.

ნიუ-იორკი, 8 მარტი. კარლ შვაბი პეტერბურგს წავიდა. ჰფიქრობენ, რომ შვაბის წასვლას კავშირი აქვს ახალ გემების შეკვეთასთანო.

პეტერბურგი. აფიციალური. უქვეშევრდომილესი დეპეშა გენერალ ლინევიჩისა, 1905 წელს 8 მარტის თარიღით: „გუშინ ჩვენ მოდარაჯე რაზმების ფრონტის წინ გაჩნდნენ მტრის ცხენოსანი მზვერავი რაზმები, რომელთაც ქვეითა ჯარი მისდევდა. ქვეითა ჯარი სოფელ მაჩენტაის პირდაპირ შედგა.

რედაქტორ-გამომცემელი **ალ. გ. ჯაბადარი**.

განცხადებანი

ტფილისის ქალაქის
გამგეობა
აცხადებს, რომ 12 მარტისთვის დანიშნულია **საჯარო ვაჭრობა**, რომელზედაც იჯარით [illegible]იმა ხარფუხის სკოლისთვის მე-6 ნაწილ[illegible] [illegible]ათის მოედანზე ერთ-სართულიან [illegible]ების აგების საქმე. მსურველმა [illegible]უნდა წარადგინოს სამუშაოს [illegible] განცხადებანი დაბეჭდი[illegible] [illegible]ით ბესთან ერთად წარდგენილ [illegible]ეობაში 12 მარტის 1 საათ. [illegible] ხარჯთ-აღრიცხვის გასინჯვა [illegible] საამშენებლო განყოფი[illegible] [illegible] კვირა-უქმეებს გარდა,
(3—6.—2)

4%-ანი სახ[illegible]
4½% შინაგ[illegible]
4% გირ. ფურ[illegible]
5% 1 შინ. სეს[illegible]
5% მეორე შინ.
5% გირ. პომ.
5% ობლ. ტფილ[illegible]
5½% ობლ. იმავე [illegible]
5%-ანი ობლ. ბაქოს [illegible]
5% გირ. ფურც. ტფი[illegible]
4½% გირავ. ფურც. [illegible]
6% გირ. ფურ. ქუთ. [illegible]
5% გირავნ. ფურც. [illegible]

[illegible]ქალაქის [illegible]
[illegible]ის 16 მარტს, ნა-
ა. ი. მანთაშევისა დაზე [illegible] [illegible]ოხდება **საჯარო** [illegible]ამას [illegible] იჯარით გაიცე[illegible] [illegible]ების გასამართა[illegible] [illegible]ება მტკვარზე [illegible]საგან რკინის [illegible]ენს. [illegible]ცხადებანი და[illegible] [illegible]გენილ იქნას [illegible]ხის სამუშაო[illegible] [illegible]ონი ნაპირზე [illegible]გეს; [illegible]ბის გაცნობა [illegible] სავსე[illegible]ლო განყოფი[illegible]
(3—6.—1)

მიმოსვლა რკინი[illegible]
15 ოქტ[illegible]
ცრჩხილებს გარედ ნაჩვენები [illegible]
ფრჩხილებში—[illegible]
ა) ტფილისი[illegible]
ააძოს: 1) სწრაფი № [illegible]
ბით) საღამოს 5 ს. 21 წ[illegible]
ფოსტო № 4 საღამოს 5 [illegible]
3) სამგზავრო № 6 დილის [illegible]
4) საქონლისა და სამგზ. [illegible]
(11 ს. 22 წ.).
ბათუმს: 1) საფოს[illegible]
20 წ., (5 ს. 18 [illegible]
6 ს. 29 წ. (7 [illegible]
ერევანსა [illegible]
ღამის 11 ს[illegible]
სამგზ. № 90 [illegible]
ბორჯომსკრულია [illegible]
ს. 40 წ. [illegible]
[illegible]ედავთ, რომ
[illegible]ობენ ეს

ტფილისში ტანისამოსის მკერავი
ი. ნ. სვანიძე.

მიღებულია მდგომარე სეზონისათვის დიდ-ძალი მატერიები რუსული და საზღვარ-გარეთული ტანისამოსის შესაკერად ერის კაცთა, სამხედრო და სამოქალაქო მოხელეთათვის და ყველა სასწავლებლის მოსწავლეთათვის. შეკვეთილი საქმე **მსწრაფლ, კარგათ** და **დროზე** მზადდება. **ფასები ძალიან ზომიერია.** ლორის-მელიქოვის ქ. სახლი ზუბალოვისა, მართლმადიდებელთა სასულიერო სემინარიის პირდაპირ.
(30—22)

პარასკევს, 11 ამა მარტს, ნაშუადღევის 4 საათზე, სათავად-აზნაურო სკოლის ახალი შენობის კანტორაში, მოხდება **ვაკეს ადგილის პატრონთა კრება.** კრებამ უნდა განიხილოს გადაღებული გეგმა ვაკესი. ტფილისის საბჭოს მიერ არჩეული კომისია, აცხადებს რა ამას, სთხოვს დასახელებულ ადგილის პატრონთ მობრძანდნენ კრებაზე.
(2—6.—1)

კბილებს

ვიღებ, პლომბს ვუკეთებ, ვასუფთავებ, ვსვამ ახალ ხელოვნურ კბილებს და ვაშორებ ცუდ სუნს. გ. მ. იოხველი. მიხეილის ქ., № 108. გერმანელთა ტაძრის პირდაპირ. ხელ-მოკლეებს იაფად. (30—11).

**СѢДЕЛЬН
СПЕЦІЯЛЬН.**
Безъ конкуренціи
продаются всевозможн. сѣдла.
მიხაილოვის პრ., სახლი აკოფოვისა, № 92, საზაფხულო სობრანიეს ახლოს. (წ.—176—205

[illegible]ითათ ტფილისსა და გორში ხეხილის ხეებიდა ნერგები [illegible]იკანის სანერგეს „ტრუდ“-იდან.
—მაღაზია მელიქ-ბახტამიანცისა და ამხან. პუშკინ. [illegible]ფასოდ.
(10—87—1)

ფეხსაცმელი

ს.-პეტერბურგის სამექანიკო წარმოების ამხანაგობისა,

მკვიდრი, კოხტა და მსუბუქი, ქალისა, კაცისა და ბავშვისა,

აგრეთვე მსწრაფლ-მავლები და სანდალიები. ყველა ამის შეძენა შეიძლება ტფილისსა და ამიერ-კავკასიის სხვა ქალაქების საუკეთესო მაღაზიებში

ФАБРИЧНОЕ КЛЕЙМО
С.ПЕТЕРБУРГЪ

გთხოვთ ყურადღება მიაქციოთ საფაბრიკო [illegible]

ტყავის საქონელი

რუსეთსა და საზღვარ-გარედ დამზადებული მრავლად არის

სავაჭრო სახლის

„ლეოპოლდ ნეიშელლერ“-ის საწყობ[illegible]

ტელეფონი № 346.
ერევნის მოედანი.

Доз. цен[illegible] Тифлисъ, [illegible] г.
Электропеч. гр[illegible] изд. т—ва. ელექტრონის სტამბა წიგ[illegible]